

Aukið vægi starfs-, list- og verknáms í grunnskólum Reykjavíkur

Niðurstöður könnunar vorið 2015

Könnunin var hluti af starfi starfshóps um aukið vægi
starfs-, list- og verknáms í grunnskólum Reykjavíkur

Ásgeir Björgvinsson
Febrúar 2018

Innihald

Tílefni, útsending og svörun	2
List – og verkgreinakennarar	3
Bakgrunnur	3
Búnaður og aðstaða	6
Stuðningur og samstarf	9
Tækniþekking – og notkun	11
Skólastjórar	14
Stuðningur og viðhorf til list – og verkgreinakennara	14
Val nemenda	15
Búnaður og aðstaða	15
Náms - og starfskynningar	17
Tækniþekking – og notkun	18
Forstöðumenn í frístundastarfi	21
Bakgrunnur	21
Búnaður og aðstaða	22
Stuðningur og samstarf	27
Tækniþekking – og notkun	29
Endurmenntun	30
Samantekt	32
List – og verkgreinakennarar	32
Skólastjórar	32
Forstöðumenn í frístundastarfi	32

Tilefni, útsending og svörun

Starfshópur um aukið vægi starfs-,list- og verknáms í grunnskólum Reykjavíkur var stofnaður skömmu eftir áramót 2015 að tilhlutan skóla- og frístundaráðs Reykjavíkur og var honum ætlað að kanna hver staðan væri í grunnskólum borgarinnar – sjá erindisbréf í skýrslu starfshópsins.

Netkönnun var send á alla list – og verkgreinakennara í borgarreknu grunnskólunum í apríl og maí 2015. Af 219 kennurum svöruðu 144 og svörun því tæp 66%.

Netkönnun var send á alla skólastjóra í borgarreknu og sjálfstætt starfandi grunnskólunum í apríl og maí 2015. Af 43 skólastjórum svöruðu 33 og svörun því 75%.

Netkönnun var send á alla forstöðumenn í félagsmiðstöðvum, frístundaklúbbum og frístundaheimilum í maí og júní 2015. Af 66 forstöðumönnum svaraði 41 og svörun því 62%.

Hér fyrir neðan eru raktar helstu niðurstöður kannananna og í lokin má finna stutta samantekt.

Þessi skýrsla eru hluti af skýrslu starfshóps frá 2015 um aukið vægi starfs-, list – og verknáms í grunnskólum Reykjavíkur.

List – og verkgreinakennarar

Bakgrunnur

Af þeim 127 sem svara spurningu um hvaða námsgreinar þeir kenna innan list – og verkgreina þá eru eru myndmennt og textílmennt þær greinar sem sverendur kenna helst. Niðurstöður spurningarinnar eru í töflu 1. Af þessum hópi eru 10 sem kenna 2 fög og 2 sem kenna 3 fög.

Tafla 1 - Hvaða list - og verkgreinar kennir þú (Má merkja við fleira en eina námsgrein)?

Námsgrein	Tíðni
Myndmennt	38
Textílmennt	37
Heimilisfræði	24
Hönnun og smíði	22
Tónmennt	13
Leiklist	7
Dans	1
Samtals	141

Í töflu 2 má sjá hvaða aðrar námsgreinar en list – og verkgreinar, sverendur kenna¹. Oftast eru þeir einnig umsjónarkennarar og næst oftast kenna þeir einnig íþróttir og/eða sund. Sumir kennaranna kenna líka aðrar list – og verkgreinar en þær sem sjást í töflu 1, t.d. glerlist og ljósmyndun.

Tafla 2 - Ef þú ert að kenna aðrar námsgreinar, hvaða námsgreinar eru það?

Námsgrein	Tíðni
Umsjónarkennari	9
Íþróttir/sund	8
Íslenska	7
Stærðfræði	7
Samfélagsfræði	6
Erlend tungumál	6

Í töflu 3 sést að kennararnir eru langflestir í 100% starfi.

Tafla 3 - Hvert er starfshlutfall þitt?

Starfshlutfall	Tíðni	Hlutfall
Meira en 100% starf	1	1%
100% starf	105	76%
51-99% starf	21	15%

¹ Í töflu 2 er bara getið þeirra námsgreina sem 6 eða fleiri kenna.

Hálft starf	9	7%
Minna en hálft starf	2	1%
Samtals	138	100%

Meira en þriðjungur svarenda kennir í 26-30 tíma á viku sem list – og verkgreinakennarar eins og sést í töflu 4. Um 6% kenna meira en 30 tíma á viku.

Tafla 4 - Hversu margar kennslustundir kennir þú á viku sem list - og verkgreinakennari?

Tímafjöldi	Tíðni	Hlutfall
Yfir 30 tímar	8	6%
26-30 tímar	46	36%
21-25 tímar	24	19%
11-20 tímar	30	23%
1-10 tímar	21	16%
Samtals	129	100%

Sú fagmenntun sem kennararnir hafa sést í töflu 5². Oftast hafa þeir kennaramenntun með textíl sem valgrein og þar á eftir kemur kennaramenntun með myndlist sem valgrein. Algengt er að sami einstaklingur hafi fleiri en eina fagmenntun.

Tafla 5 - Fagmenntun svarenda.

Fagmenntun	Tíðni
Kennari með textíl sem valgrein	27
Kennari með myndlist sem valgrein	18
Kennsluréttindi	16
Kennaramenntun	13
Kennari með smíði/handavinnu sem valgrein	8
Tónmenntakennari (KHÍ/LHÍ/Tónlistarsk í Reykjavík)	8
Myndlist	6
Heimilisfræðikennari	6

Gamli Kennaraháskólinn sem í dag er Menntavísindasvið Háskóla Íslands, er lang oftast nefndur sem sá skóli sem svarendur fengu sína fagmenntun í líkt og tafla 6 sýnir³. Hluti svarenda hefur lokið námi við fleiri en einn háskóla.

² Í töflu 5 er bara getið þeirrar fagmenntunar sem 6 eða fleiri hafa.

³ Í töflu 6 er bara getið þeirra skóla sem 6 eða fleiri fengu sína fagmenntun í.

Tafla 6 - Skóli sem svarendur fengu sína fagmenntun í.

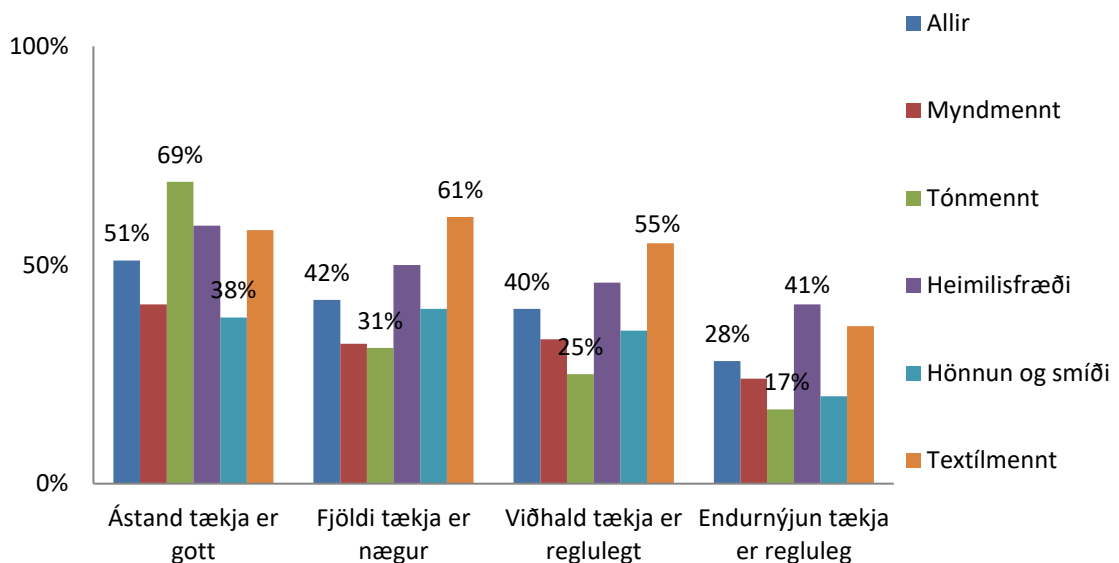
Skóli	Tíðni
K.H.Í./Menntavísindasvið H.Í.	68
Erlendur skóli/háskóli	18
Myndlista - og handíðaskóli Íslands	17
Listaháskóli Íslands	13

Nánast allir kennararnir hafa kennsluréttindi á grunnskólastigi eða 98% og 75% finnst kennslufræðileg áhersla hafa verið nægjanleg í sínu námi. Af þeim 33 sem segja að ekki hafa verið nægjanleg kennslufræðileg áhersla í sínu námi, eru 14 sem útskýra í hverju það fólst. Hér er helst nefnt að meira hefði mátt vera um verknám og æfingakennslu, meira hefði þurft að fjalla um margbreytileika nemendahópsins og að kennslufræðin hefði mátt vera meira sérhæfð fyrir list – og verkgreinar.

Búnaður og aðstaða

Niðurstöður fullyrðinga um tækjabúnað til kennslu í list – og verkgreinum er á mynd 1⁴. Af fullyrðingunum fjórum eru kennararnir helst *sammála* því að ástand tækja til kennslu í list – og verkgreinum sé gott. Þetta er þó bara rétt rúmur helmingur svarenda, eða 51%. Af fullyrðingunum fjórum eru fæstir *sammála* því að endurnýjun tækja sé regluleg eða 28%. Séu svör skoðuð eftir námsgreinum sést að kennarar í heimilisfræði og textílmennt eru heilt yfir meira *sammála* fullyrðingum um tækjabúnaðinn en hinir þrír hóparnir.

Mynd 1. Tækjabúnaður í list - og verkgreinum, hlutfall sem er *sammála*.

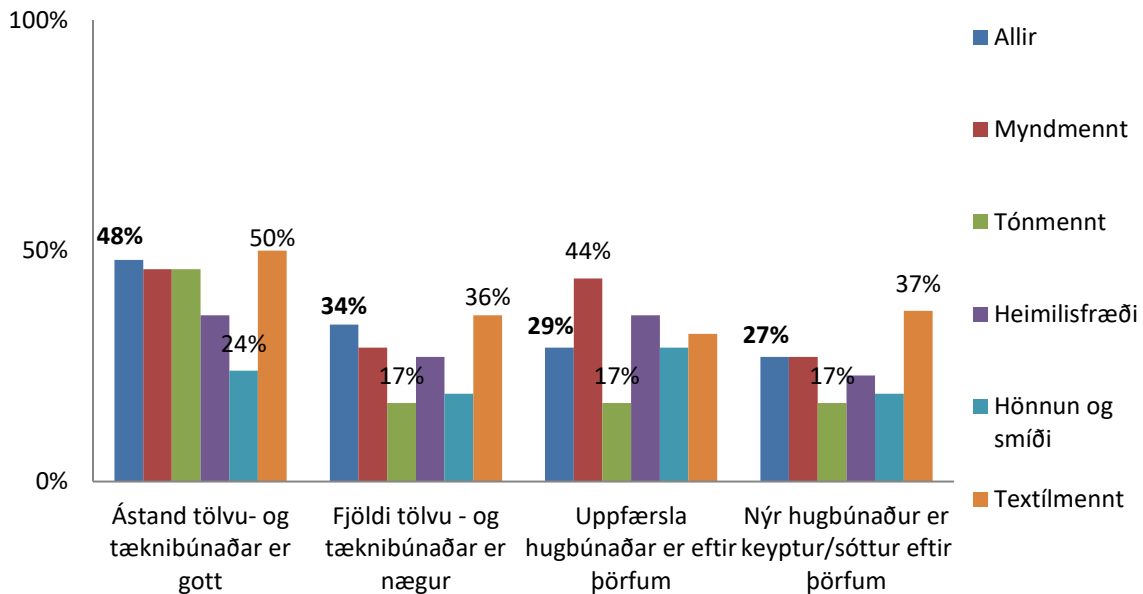

Tæplega 60 kennarar gera frekari grein fyrir stöðu tækjabúnaðar í sínum skóla. Um helmingur þeirra telur að tæki til kennslu séu orðin gömul og léleg, að tæki vanti og að auka þurfi fjármagn til tækjakaupa í sinni grein. Minni hópur segir tækjastöðuna viðunandi eða góða. Þá segja nokkrir frá því að list – og verkgreinar mæti afgangi í sínum skóla þegar kemur að tækjabúnaði.

Í fullyrðingum um tölvu – og tæknibúnað til kennslu í list – og verkgreinum eru kennarar helst *sammála* því að ástand tölvu – og tæknibúnaðar sé gott. Þetta er samt innan við helmingur svarenda eða 48%. Síst eru kennarar *sammála* því að nýr hugbúnaður sé keyptur/sóttur eftir þörfum eða 27%. Kennarar í leiklist, myndmennt og textílmennt eru almennt ánægðari með tölvu – og tæknibúnaðinn en hinir tveir hóparnir. Niðurstöðurnar eru á mynd 2.

⁴ Svarendur gátu svarað fullyrðingum á Likert-skalanum þar sem svarmöguleikarnir eru *mjög sammála*, *frekar sammála*, *hvorki né*, *frekar ósammála* og *mjög ósammála*. Á mynd 1 eru þeir sem merktu við *mjög* eða *frekar sammála* teknir saman í *sammála*. Sama á við um samskonar myndir í skýrslunni. Á myndinni eru sýnd gildi fyrir „alla“ (feitiletrað) og svo þá hópa faggreinakennara sem hafa hæsta gildi annarsvegar og lægsta gildi hinsvegar í hverri fullyrðingu. Á myndinni og samskonar myndum í skýrslunni er ekki gerð sérstaklega grein fyrir niðurstöðum kennara í annarsvegar leiklist og hinsvegar dansi því þeir eru of fáir. Niðurstöður þeirra eru hinsvegar hluti af niðurstöðum „allra“.

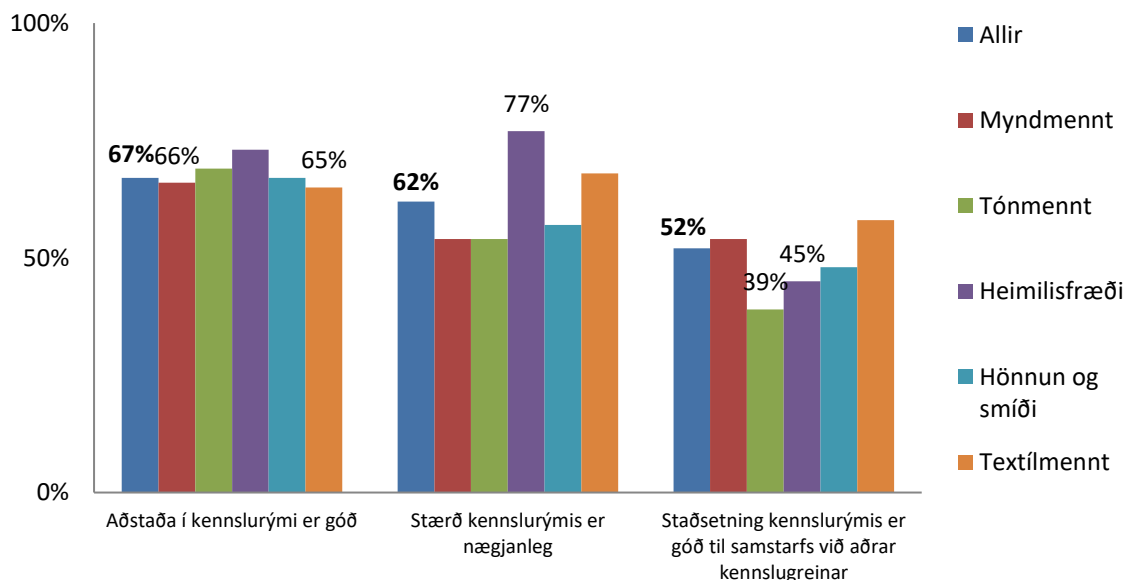
Mynd 2. Tölvu - og tæknibúnaður í list - og verkgreinum, hlutfall sem er *sammála*.

Í könnuninni gera rúmlega 40 kennarar frekari athugasemdir varðandi tölvu - og tæknibúnað. Þar er mest áberandi að svarendur segi tölvur vanta fyrir sína kennslu og að þær séu gamlar og hægar. Vöntun á skjávörpum nefna sumir og einnig að það hamli kennslunni að miðstýring sé á því hvaða forritum kennarar geti hlaðið niður í tölvurnar. Þá finnst sumum að list – og verkgreinar séu aukastærð í sínum skóla hvað tölvu – og tæknibúnað varðar. Í svörununum er einnig hópur sem segir að ástand tölva og tæknibúnaðar sé gott eða viðunandi.

Niðurstöður fullyrðinga um kennslurými til kennslu í list – og verkgreinum eru á mynd 3. Af fullyrðingunum þremur eru kennararnir helst *sammála* því að aðstaða í kennslurými til kennslu í list – og verkgreinum sé góð. Síst eru kennarar *sammála* því að staðsetning kennslurýmis sé góð til samstarfs við aðrar kennslugreinar. Kennarar í leiklist eru almennt ánægðari með kennslurýmin en hinir hóparnir.

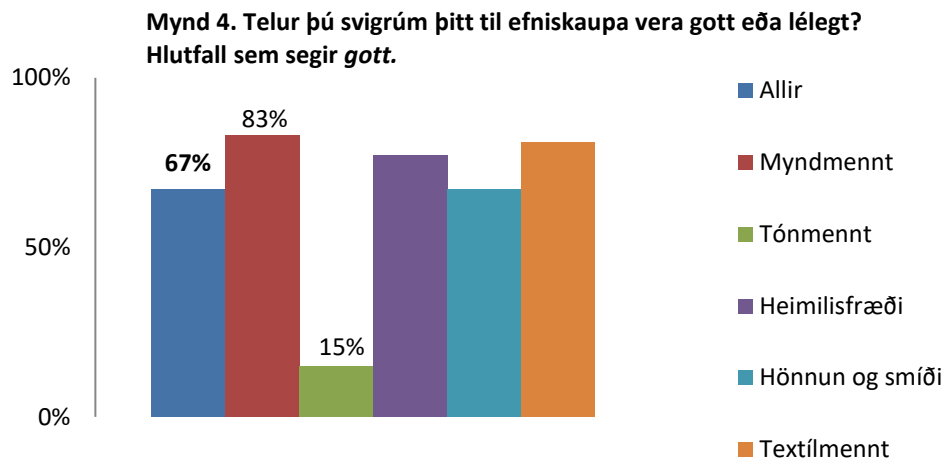
Mynd 3. Kennslurými til kennslu í list - og verkgreinum, hlutfall sem er *sammála*.

Af þeim rúmlega 40 kennurum sem tjá sig frekar um kennslurými vegna list – og verkgreina er algengast að þeir kvarti yfir plássleysi. Önnur algeng umkvörtunarefni eru óheppilegar staðsetningar rýma, t.d. vegna samvinnu við aðrar námsgreinar og kennara, sem og úr sér gengin rými. Ákveðnum hópi svarenda finnst hinsvegar rýmin sem þeir kenna í góð eða viðunandi.

Um tveimur af hverjum þremur finnst svigrúm sitt til efniskaupa vera *gott*⁵ eins og sést á mynd 4. Tónmenntakennurum finnst svigrúmið mun verra miðað við hina kennarahópana.

Um 61% alls hópsins segja að þeir hafi aðgang að fjölbreyttu námsefni til kennslunnar en 39% segja svo ekki vera. Lítil munur er hér á kennarahópunum. Af þeim kennurum sem telja sig ekki hafa aðgang að fjölbreyttu námsefni eru 17 sem gera frekar grein fyrir svari sínu. Þar segja þeir helst að of lítið námsefni komi frá Námsgagnastofnun og því búi kennararnir sjálfir til efni. Þá finna kennararnir kennsluefni og verkefni á netinu.

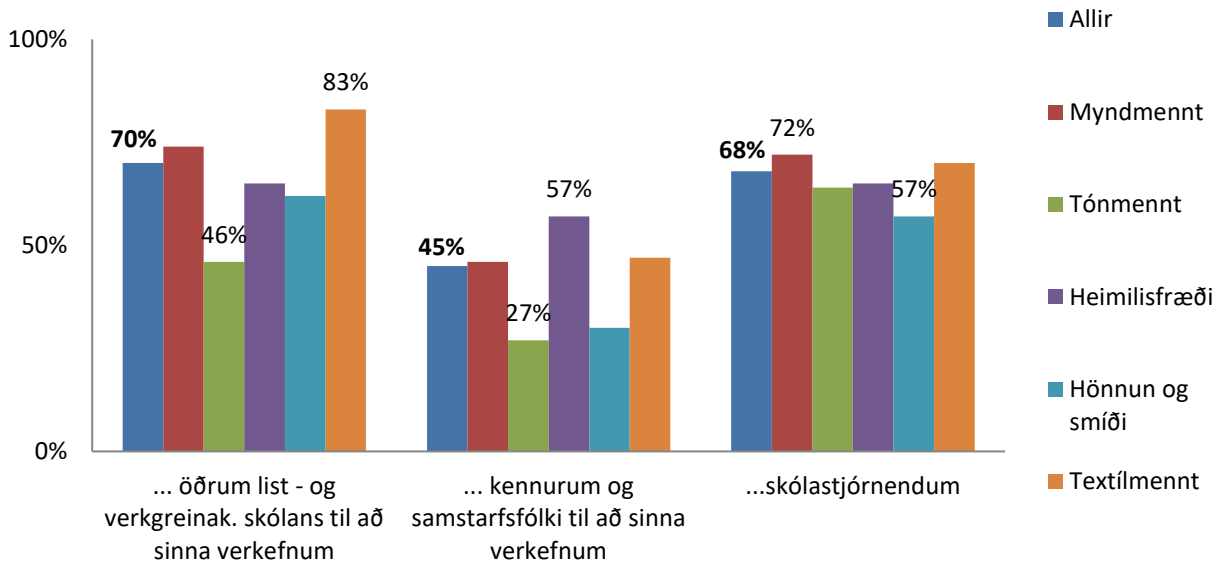
Rúmlega 40 kennarar koma með frekari athugasemdir um námsefni í list – og verkgreinum. Mest er ítrekað að meira þyrfti að vera til af námsefni á íslensku í tilteknum greinum og þá líka á netinu. Aftur kemur fram að margir útbúi og þróa sitt eigið námsefni og til þess nota margir efni á netinu, ekki síst erlent. Gallinn við þetta sé t.d. að leit að hentugum verkefnum sé tímafrek en kostur sé að í námsefnisleitinni og þróuninni felist einnig mikið frelsi.

⁵ Á mynd 4 eru þeir sem merktu við *mjög* eða *frekar gott* teknir saman. Aðrir svarmöguleikar skv. Likert-kvarðanum eru *hvorki né, frekar lélegt* og *mjög lélegt*.

Stuðningur og samstarf

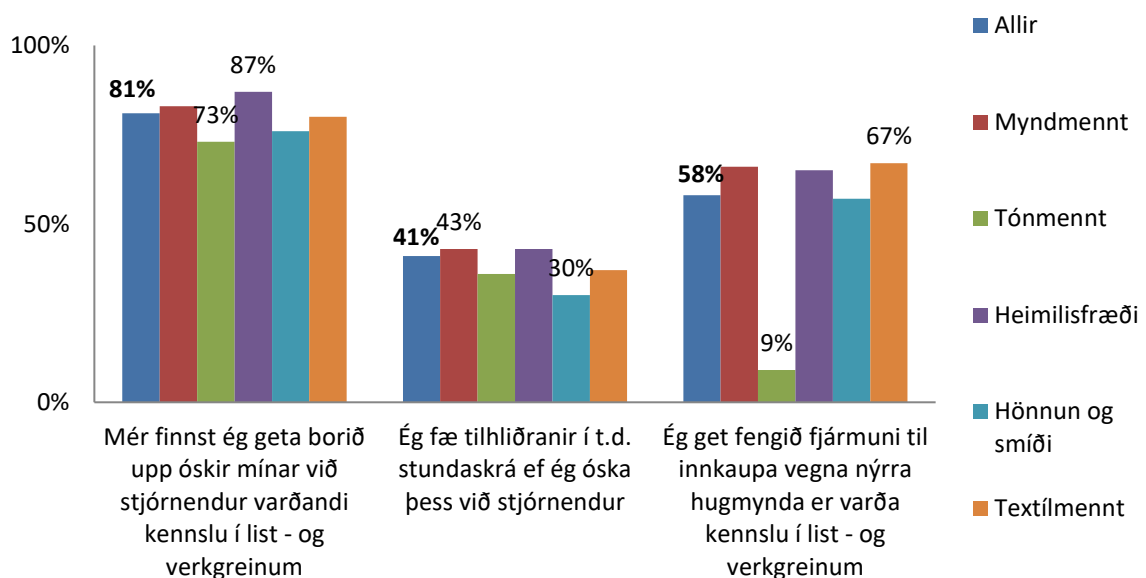
Í fullyrðingum um stuðning frá skólustjórnendum og öðrum til að sinna starfi sínu og verkefnum eru rúmlega tveir af hverjum þremur *sammála* því að þeir fái almennt mikinn stuðning frá annarsvegar öðrum list – og verkgreinakennurum (70%) og hinsvegar frá skólustjórnendum (68%) til að sinna verkefnum. Færri finnst þeir fá almennt fá mikinn stuðning frá kennurum/samstarfsfólki. Kennarar í hönnun og smíði annarsvegar og tónmennt hinsvegar upplifa minni stuðning frá öðrum í sínum skóla miðað við hina list – og verkgreinahópana. Niðurstöðurnar eru á mynd 5.

Mynd 5. List - og verkgreinakennarar fá almennt mikinn stuðning frá..., (hlutfall sem er *sammála*).

Í fullyrðingum er snúa sérstaklega að stuðningi frá skólustjórnendum eru 81% *sammála* því að þeir geta borið upp óskir sínar við stjórnendur varðandi kennslu í list – og verkgreinum. U.þ.b. helmingi færri eru hinsvegar *sammála* því að þeir fái tilhliðranir í t.d. stundaskrá, ef þeir óski þess við stjórnendur. Niðurstöðurnar, sem eru á mynd 6, sýna einnig að heilt yfir upplifa flestir kennarahóparnir svipaðan stuðning nema tónmenntakennarar sem upplifa minnstan stuðning af hópunum fimm.

Mynd 6. Stuðningur frá skólustjórnendum, hlutfall sem er *sammála*.

Um 30 kennarar svöruðu opinni spurningu um stuðning í starfinu. Oftast nefna þeir að stjórnendur og aðrir í skólanum séu jákvæðir gagnvart list – og verkgreinum í skólanum, sýni greinunum áhuga og veiti stuðning. Sumir sögðu viðmótið almennt jákvætt en hinsvegar skorti á að stuðningurinn skili sér t.d. í nægjanlegu fjármagni frá stjórnendum. Nokkrir kvarta yfir þekkingarleysi stjórnenda og annarra í skólanum á list – og verkgreinum sem stundum einangrar list – og verkgreinakennara í starfi.

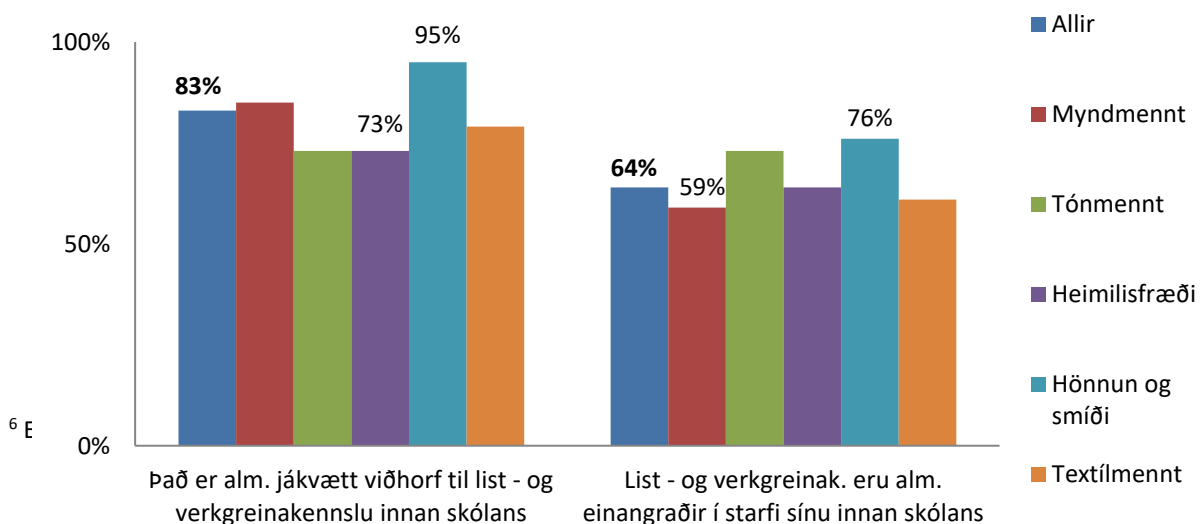
Um 84% svarenda segja að í þeirra skólum sé þverfaglegt samstarf aðeins í stærri verkefnum eða þemum nokkrum sinnum á ári, frekar en að þverfaglegt samstarf sé almenn nálgun í námi og kennslu skólans. Hið síðarnefnda er mat einungis 16% kennaranna. Tæplega 20 kennarar bættu við athugasemdum um þverfaglega kennslu og þverfaglegt samstarf. Helst segja þeir frá því að almennt sé áhugi fyrir slíkum verkefnum en ekki sé alltaf auðvelt að koma því við, bæði vegna tímaskorts og vegna þessa að uppbrot á starfinu getur valdið auknu álagi sem starfið þolir tæpast. Þá sé tilhneiging til að gera list – og verkgreinarnar að viðbót við hinar hefðbundnu greinar í slíku samstarfi frekar en að greinarnar hafi jafnt vægi.

Um 67% kennara segja *mjög eða frekar lítið* samstarf á milli list – og verkgreinakennara innan síns skólahverfis og enn fleiri segja samstarfið *mjög eða frekar lítið* á milli list – og verkgreinakennara í Reykjavíkurborg allri. Einungis 5-7% segja samstarfið *mjög eða frekar mikið*⁶.

Meira en 50 kennarar svöruðu opinni spurningu um hvaða kosti þeir sæju í öflugu samstarfi list – og verkgreinakennara innan síns borgarhluta eða borgarinnar allrar. Kostirnir sem þeir nefna helst eru betri möguleikar til að útbúa hugmyndabanka að verkefnum, almennur faglegur stuðningur, skipti á reynslusögum, betri árangur kennara og nemenda, meira val nemenda á milli skóla, fjölbreyttari kennsluhættir og samræming námsmats. Þá nefna nokkrir að vegna þess hversu list – og verkgreinakennarar eru oft einangraðir í sínu starfi innan síns skóla, sæju þeir helsta kostinn við meira samstarf vera andlegan stuðning. Nokkrir svarenda hafa vonda reynslu af slíku samstarfi því það hafi engu skilað.

Á mynd 7 má sjá afstöðu kennara gagnvart fullyrðingum um viðhorf til list – og verkgreinakennslu annarsvegar og einangrunar list – og verkfræðikennara hinsvegar. Langflestir eru *sammála* því að almennt sé jákvætt viðhorf til list – og verkgreinakennslu innan síns skólans en á sama tíma eru einnig 64% sem segja að list – og verkgreinakennarar séu almennt einangraðir í starfi sínu innan skólans. Lítil munur er á milli hópa í þessum tveimur fullyrðingum.

Mynd 7. Viðhorf og samstarf, hlutfall sem er *sammála*.

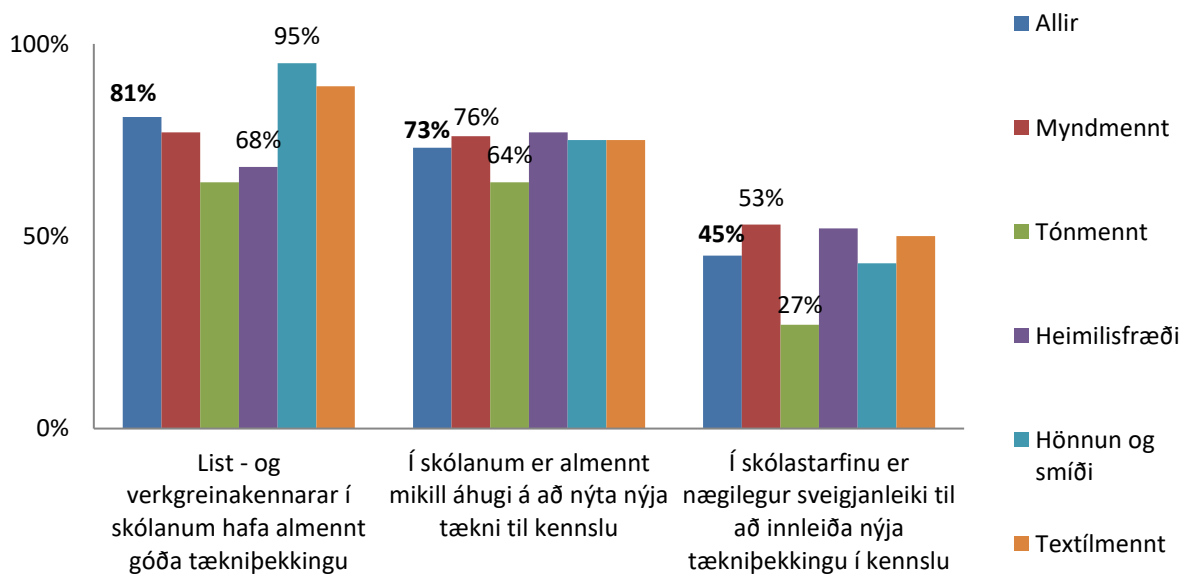

⁶ E

Tækniþekking – og notkun

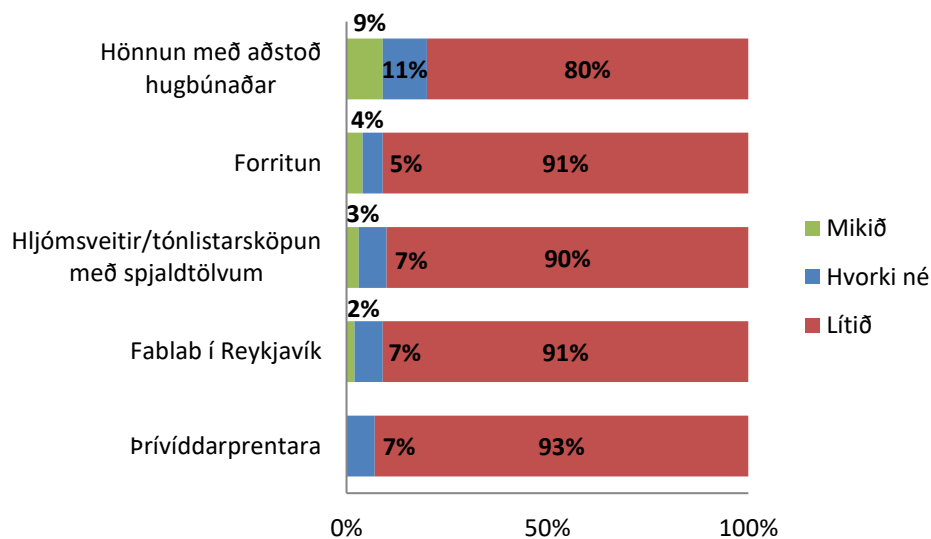
Langflestir eða um 81% eru *sammála* því að list – og verkgreinakennarar í sínum skóla hafi almennt góða tækniþekkingu eins og sést á mynd 8. Hinsvegar finnst innan við helmingi svarenda að í skólastarfinu sé nægilegur sveigjanleiki til að innleiða nýja tækniþekkingu í kennslu. Heilt yfir eru kennarar í hönnun og smíði og textílmennt helst *sammála* fullyrðingunum þremur.

Mynd 8. Tækni í kennslu: Þekking, áhugi og sveigjanleiki, hlutfall sem er *sammála*.

List – og verkgreinakennarar nota *lítið* þá tækni sem spurt var um í könnuninni og sést á mynd 9⁷. Sú tækni sem flestir merktu við að nota *mikið* er hönnun með aðstoð hugbúnaðar eða 9%. Enginn sagðist hinsvegar nota þrívíddarprentara mikið.

Mynd 9. Tækni í kennslu.

⁷ Á mynd 9 eru þeir sem merktu við *mjög* eða *frekar mikið* teknir saman annarsvegar og þeir sem merktu við *frekar* eða *mjög lítið* teknir saman hinsvegar. Einnig var svarmöguleikinn *hvorki né*.

Um 40 kennarar svöruðu því í opinni spurningu hvort þeir nýttu einhver önnur tæki/tækni eða nýjar kennsluaðferðir reglulega í kennslu sinni. Oftast nefna þeir tölvur, spjaldtölvur, skjávarpa og netið. Nokkrir segjast sífellt vera að prófa nýja hluti í kennslunni en aðrir segja að þeir hafi lítinn eða engan aðgang að hinu ýmsu tækjum.

Endurmenntun

Aðeins fleiri svarendum í könnuninni telja sig hafa nægileg tækifæri til endurmenntunar sem list – og verkgreinakennarar en þeim sem finnst það ekki, eins og sjá má í töflu 7.

Tafla 7 - Telur þú þig hafa nægileg tækifæri til endurmenntunar í þínu starfi sem list - og verkgreinakennari?

	Tíðni	Hlutfall
Já	64	53%
Nei	56	47%
	120	100%

Hlutfall kennara í myndmennt sem telja sig hafa nægileg tækifæri til endurmenntunar er 66% en á bilinu 41-52% hjá kennurum í heimilisfræði, hönnun og smíði og textílmennt.

25 kennarar af 56 gera frekari grein fyrir því að þeir telja sig ekki hafa nægileg tækifæri til endurmenntunar. Oftast segja þeir ástæðuna vera vöntun á áhugaverðum og gagnlegum námskeiðum. Þar næst segja þeir dýrt að endurmennta sig, kostnaðurinn falli að öllu eða mestu leyti á þá sjálfa ólíkt því sem er með endurmenntun almennra kennara. Þá sé oft sú endurmenntun sem í boði er fyrst og fremst hugsuð fyrir almenna kennara.

Kennararnir voru beðnir að raða í mikilvægisröð sex þáttum sem þeir myndu hugsanlega vilja leggja áherslu á í endurmenntun sinni á næstu misserum. Í fyrsta sæti áttu svarendur að setja þann þátt sem þeir vilja leggja mesta áherslu á, í annað sæti þann þátt sem þeir vilja leggja næstmesta áherslu á o.s.frv. Þetta þýðir að lág tala fyrir tiltekinn þátt þýðir að margir settu þann þátt í efstu sætin hjá sér. Niðurstöðuna má sjá í töflu 8 en þar sést í hvaða sæti svarendur röðuðu þáttunum og síðan meðaltölin fyrir hvern þátt. *Nýjungar í faginu* er sá þáttur sem er með lægsta meðaltalið (2,1) og því sá þáttur sem svarendur að meðaltali vilja helst endurmennta sig í, næstflestir setja þáttinn í fyrsta sæti og flestir í annað sæti. Flestir setja *frekari þjálfun í faginu* í fyrsta sæti en hinsvegar lendir þátturinn í fjórða sæti heilt yfir með meðaltalið 3,5. Fæstir setja *formlegt nám til háskólagráðu* ofarlega á listann hjá sér, þannig endar þátturinn næst 6. sætinu með meðaltalið 5,3.

Tafla 8 – Endurmenntun í mikilvægisröð (1 – 6. sæti).

Endurmenntun	1. sæti	2. sæti	3. sæti	4. sæti	5. sæti	6. sæti	Meðaltal
Nýjungar í faginu	31%	32%	9%	10%	15%	4%	2,1
Tæki/tækni/hugbúnaður	11%	24%	25%	15%	22%	3%	2,8
Kennsluhættir	5%	22%	20%	36%	12%	5%	3,3
Frekari þjálfun í faginu	33%	12%	19%	3%	28%	5%	3,5
Kennslufræði	8%	7%	26%	36%	16%	6%	4,1
Formlegt nám til háskólagráðu	12%	3%	1%	0%	7%	77%	5,3

Kennararnir svöruðu því í opinni spurningu hvort þeir vilja leggja áherslu á eitthvað annað en þá þætti sem koma fram í töflu 8 og nýttu 20 þeirra sér þann möguleika. Engir þættir skáru sig úr en nefna má að þeir nefna að auka þyrfti framboð námskeiða, áhersla ætti að vera á tækni – og hugbúnaðarnotkun, bjóða þyrfti upp á námskeið til að mæta nemendum með erfiða hegðun og mælt er með námskeiðum sem skipulögð eru af t.d. af félagi myndmenntakennara annarsvegar og tónmenntakennarafélaginu hins vegar.

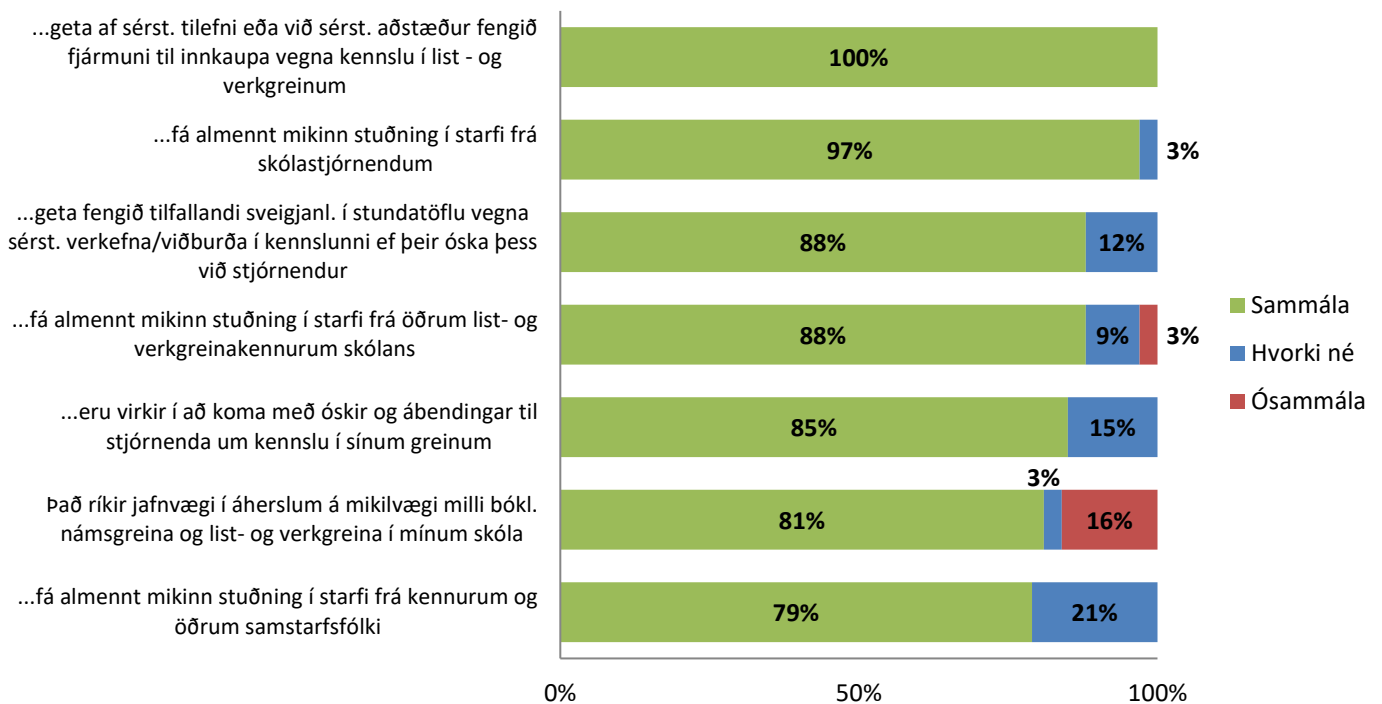
Skólastjórar

Netkönnun var send á alla skólastjóra í borgarreknu og sjálfstætt starfandi grunnskólunum í apríl og maí 2015. Af 43 skólastjórum svöruðu 33 og svörun því 75%.

Stuðningur og viðhorf til list – og verkgreinakennara

Á mynd 10 má sjá svör stjórnenda vegna sjö fullyrðinga um stuðning og viðhorf til list – og verkgreinakennara í sínum skóla. Á efstu súlunni sést að allir stjórnendur eru *sammála*⁸ því að list – og verkgreinakennarar geti af sérstöku tilefni eða við sérstakar aðstæður fengið fjármuni til innkaupa vegna kennslu í list – og verkgreinum. Af fullyrðingum sjö eru skólastjórar helst *ósammála* því að það ríki jafnvægi í áherslum á mikilvægi bóklegra námsgreina og list – og verkgreina í sínum skóla.

Mynd 10. List - og verkgreinakennarar...

Þegar niðurstöður á mynd 10 eru bornar saman við mynd 5 sést að næstum allir skólastjórar segja list – og verkgreinakennara fá mikinn stuðning frá skólastjórum en 68% kennarana sjálfra eru sama sinnis. Um 79% skólastjóra segja að list – og verkgreinakennarar fái almennt mikinn stuðning í starfi frá kennurum og öðru samstarfsfólki en 45% list – og verkgreinakennara eru á sama máli.

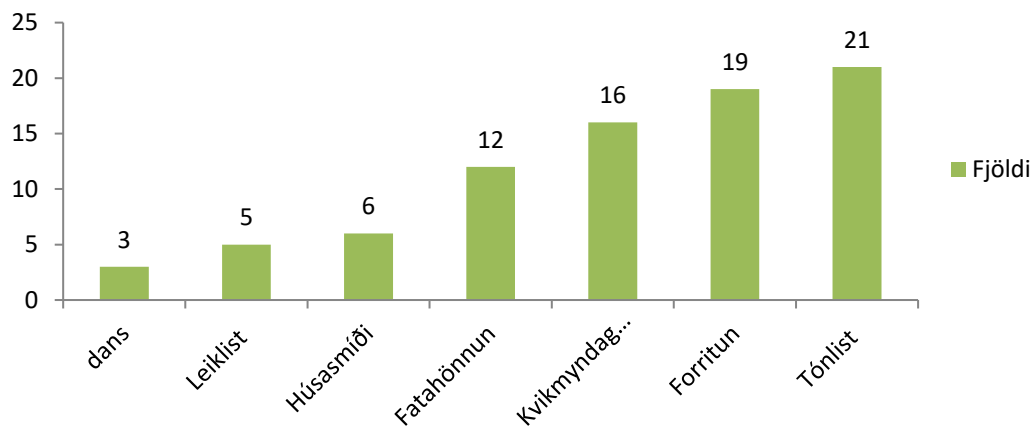
⁸ Líkt og hjá kennurunum gátu skólastjórar svarað fullyrðingum á Likert-skalanum þar sem svarmöguleikarnir eru *mjög sammála*, *frekar sammála*, *hvorki né*, *frekar ósammála* og *mjög ósammála*. Á mynd 10 eru þeir sem merktu við *mjög* eða *frekar sammála* teknir saman í *sammála*. Sama á við um samskonar myndir í skýrslunni.

Val nemenda

Rúmur helmingur stjórnenda telur *mikla* þörf á að bjóða öllum nemendum upp á fleiri list – og verkgreinar sem val annarsvegar og nánast jafnmargir segja *mikinn* áhuga vera til staðar innan síns skóla á því að bjóða öllum nemendum upp á fleiri námsgreinar sem val í list – og verkgreinum, hinsvegar. Í báðum tilvikum finnst um þriðjungi skólastjóra þörfina eða áhuginn vera *í meðallagi*.

Skólastjórar voru spurðir að því hverjar ættu að vera áherslurnar ef verið væri að bjóða öllum nemendum upp á fleiri list – og verkgreinar. Niðurstöðurnar eru á mynd 11⁹ og merkja flestir eða 21 skólastjóri við tónlist og næstflestir við forritun. Annað sem skólastjórar nefna og ekki er á myndinni er hönnun, nýsköpun, skapandi skrif, margmiðlun, keramik, glerlist, þrykk, skartgripagerð og vélar/viðgerðir.

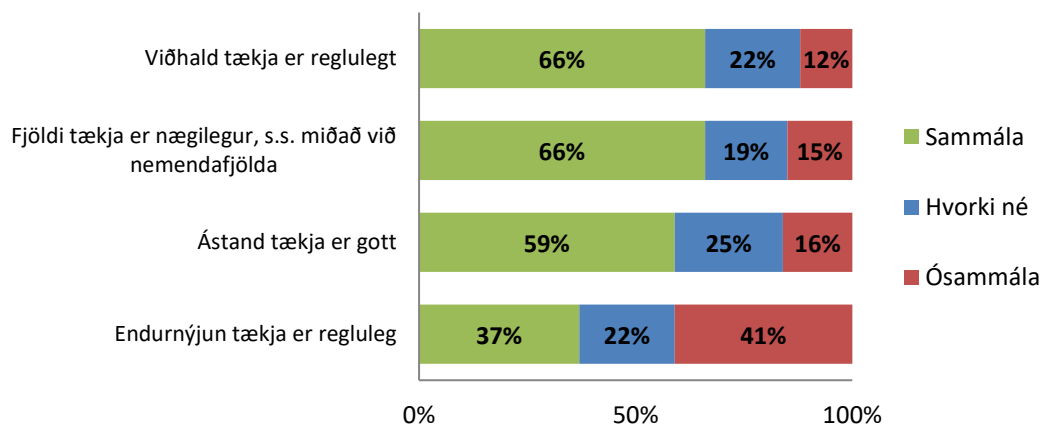
Mynd 11. Ef þú telur þörf á því í skólanum að bjóða öllum nemendum upp á fleiri list - og verkgreinar sem val, hverjar væru áherslurnar?

Búnaður og aðstaða

Niðurstöður fullyrðinga um tækjabúnað til kennslu í list – og verkgreinum eru á mynd 12. Af fullyrðingunum fjórum eru flestir, eða u.þ.b. tveir af hverjum þremur *sammála* þeim fullyrðingum að viðhald tækja sé reglulegt og að fjöldi tækja sé nægilegur. Næstum helmingi færri eru *sammála* því að endurnýjun tækja sé regluleg.

Mynd 12. Tækjabúnaður til kennslu í list - og verkgreinum.

⁹ Merkja mátti við fleiri einn svarmöguleika.

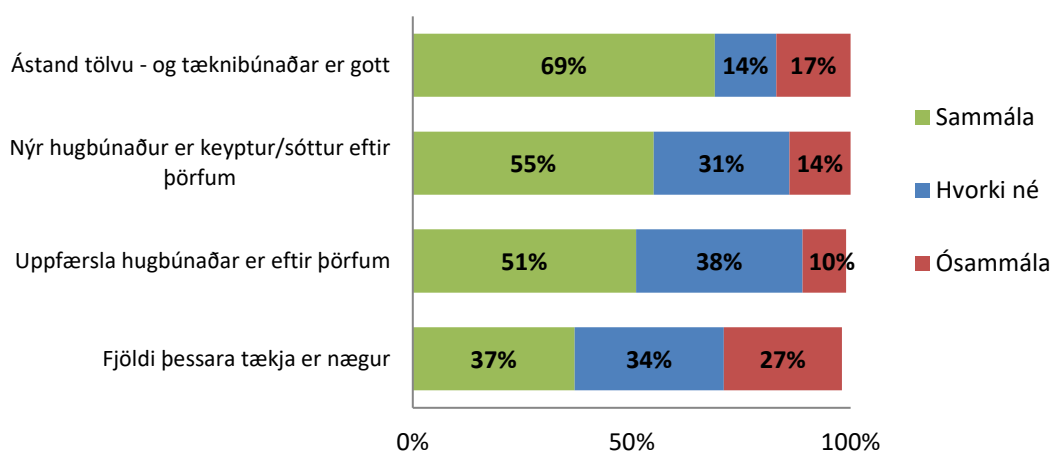

Sé mynd 12 borin saman við svör list – og verkgreinakennara á mynd 1 má sjá að skólastjórar eru ánægðari með tækjabúnaðinn en kennararnir í öllum fjórum fullyrðingunum. Mestu munar í fullyrðingunni um viðhald tækja eða 24 prósentustigum.

Skólastjórar gátu komið með athugasemdir um tækjabúnaðinn í sínum skóla og nýttu 10 sér það. Þeir koma t.d. inn á að fjármagn vanti til tækjakaupa, að aðstaða til smíðakennslu sé slæm og til að fjölga list – og verkgreinum þurfi að bæta búnað. Einnig eru skólastjórar sem segja að aðstaða til list – og verkgreinakennslu í sínum skóla sé góð.

Í fullyrðingum um tölvu – og tæknibúnað til kennslu í list – og verkgreinum finnst næstum 70% skólastjóra ástand tölvu – og tæknibúnaðar gott en af fullyrðingunum fjórum finnst fæstum eða 37% að fjöldi þessara tækja sé nægilegur. Niðurstöðurnar eru á mynd 13.

Mynd 13. Tölvu - og tæknibúnaður til kennslu í list - og verkgreinum.

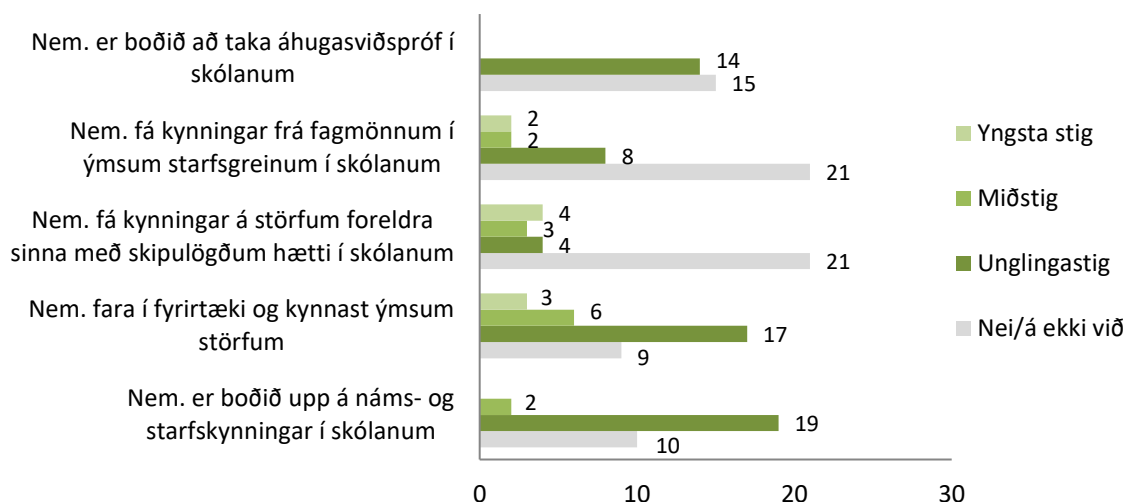
Sé mynd 13 borin saman við svör list – og verkgreinakennara á mynd 2 má sjá að skólastjórar eru ánægðari með tölvu – og tæknibúnaðinn en kennararnir í öllum fjórum fullyrðingunum. Mestu munar í fullyrðingunni um að nýr hugbúnaður sé keyptur/sóttur eftir þörfum eða 28 prósentustigum.

Fáir stjórnendur komu með athugasemdir um tölvu – og tæknibúnaðinn í sínum skóla eða 6. Helst er minnst á hluti sem þeim finnst vanta í þeirra skóla, t.d. skjávarpa, spjaldtölvur og smart-töflur. Sumir segja sinn skóla lítið skorta í þessum málum.

Náms - og starfskynningar

Mynd 14 sýnir eftir aldursstigum fjölda þeirra skóla þar sem boðið er upp á þætti er tengjast náms – og starfskynningum. Heilt yfir er langalgengast að nemendum á unglिंगastigi sé boðið upp á kynningar tengdu námi og starfi, miðað við yngri stigin tvö.

Mynd 14. Fjöldi skóla eftir stigum sem býður upp á eftirfarandi:

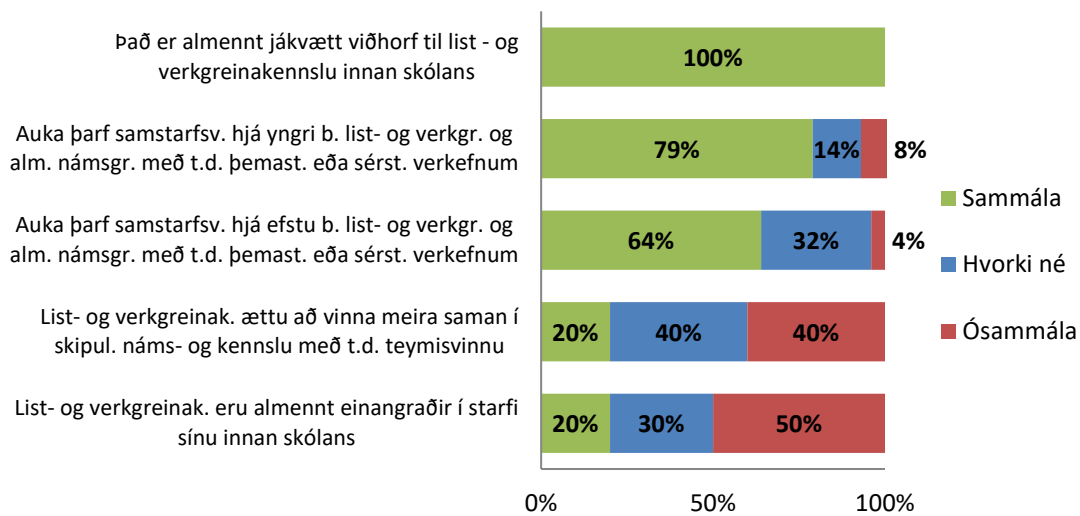

Í þeim skólum þar sem nemendum er boðið upp á náms – og starfskynningar, gera stjórnendur grein fyrir því í opnu svari með hvaða hætti kynningarnar fara fram. Töluvert er um að nemendur heimsæki fyrirtæki og stofnanir og einnig að þeir heimsæki framhaldsskóla. Nemendur fara einnig á sameiginlegar kynningar framhaldsskólanna. Náms – og starfskynningar fara stundum fram í gegnum áfanga eins og val og lífsleikni í t.d. 9. – 10. bekk. Í þessu samhengi segir einn svarenda að samstarfið fari fram í gegnum GERT-verkefnið. Oft eru það námsráðgjafar sem skipuleggja náms – og starfskynningar fyrir nemendum, stundum í samvinnu við kennara. Einnig er eitthvað um að foreldrar kynni störf sín fyrir nemendum og jafnvel að nemendur heimsæki vinnustaði foreldrana.

Skólastjórar voru spurðir að því hvort þeim fyndist ástæða til að styðja við framkvæmd náms – og starfskynninga í skólanum, s.s. með tæknilegum stuðningi, og svöruðu 17 spurningunni. Næstum allir þessara voru jákvæðir gagnvart hugmyndinni, t.d. svo auðvelt væri að sjá hvað sé í boði og til að koma til móts við þá nemendur sem kalla eftir meiri fjölbreytileika í námi.

Á mynd 15 má sjá afstöðu skólastjóra gagnvart fullyrðingum um samstarf í þeim skólum sem þeir stjórna.

Mynd 15. Samstarf innan skólans.

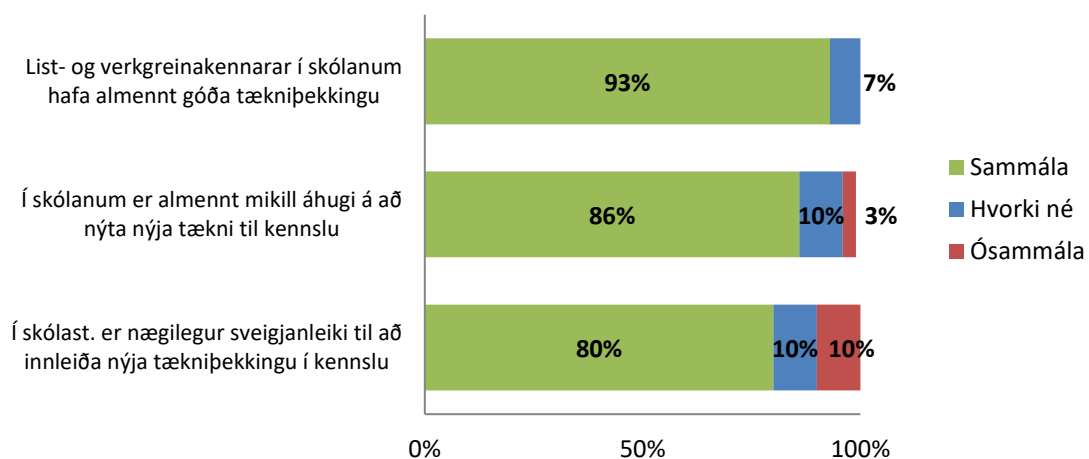

Sé mynd 16 borin saman við svör list – og verkgreinakennara á mynd 7 má sjá að á meðan allir skólastjórar eru þeirrar skoðunar að almennt sé jákvætt viðhorf til list – og verkgreinakennslu í sínum skóla er hlutfallið 83% hjá list – og verkgreinakennurunum sjálfum. Um 1 af hverjum 5 skólastjórum er *sammála* því að list – og verkgreinakennarar ættu að vinna meira saman í skipulagningu náms – og kennslu t.d. með teymisvinnu. Hlutfallið er hinsvegar þrisvar sinnum hærra hjá list – og verkgreinakennurunum. Um 1 af hverjum 5 skólastjórum er þeirrar skoðunar að list – og verkgreinakennarar séu almennt einangraðir í starfi innan sína skóla en hlutfallið er meira en þrefalt hærra hjá list – og verkgreinakennurunum sjálfum.

Tækniþekking – og notkun

Langflestir stjórnendur eru þeirrar skoðunar að list – og verkgreinakennarar hafi almennt góða tækniþekkingu og að í skólanum sé áhugi og sveigjanleiki til að nýta og innleiða tækniþekkingu í kennslu. Niðurstöður um tækni í kennslu má sjá á mynd 16.

Mynd 16. Tækni í kennslu: þekking, áhugi og sveigjanleiki.

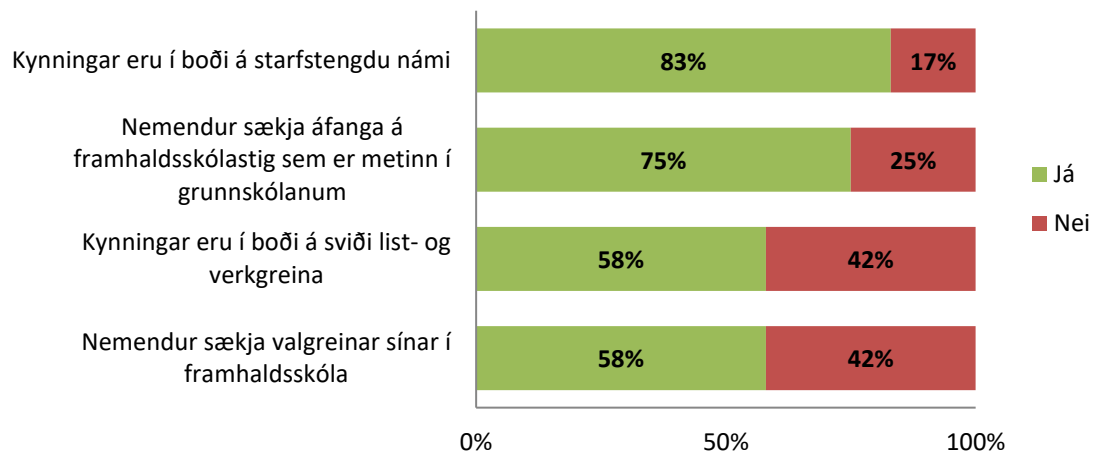
Sé mynd 16 borin saman við svör list – og verkgreinakennara á mynd 8 má sjá að skólastjórar líta jákvæðari augum á tækniþekkingu – og áhuga í kennslu en list – og verkgreinakennarar í öllum þremur fullyrðingunum þremur. Mestu munar í fullyrðingunni um að í skólanum sé nægilegur sveigjanleiki til að nýta nýja tækniþekkingu í kennslu, eða 35 prósentustigum.

Stjórnendur sem stjórna skólum án unglingadeilda áttu ekki að svara fleiri spurningum. Hinir voru spurðir að því hvort þeirra skóli sé í samstarfi við einhverja framhaldsskóla vegna list – og verkgreina eða vegna starfstengds náms nemenda. Af 24 sem svara spurningunni segja 12 að svo sé en hinir 12 segja það ekki vera.

Stjórnendur sem svöruðu spurningunni um samstarf við framhaldsskóla játandi, voru spurðir með hvaða hætti samstarfið væri kynnt fyrir nemendum. Svörin eru t.d. á þann veg að samstarfið væri kynnt, t.d. á valgreinablöðum, eins og valgrein. Einnig að námsráðgjafar og kennarar kynntu slíkt fyrir nemendum. Fáir stjórnendur sem svöruðu samstarfsspurningunni neitandi, skýra af hverju það er ekki. Þó kom fram að slíkt væri ekki í boði eða að áhuga nemenda vantaði.

Í langflestum skólanna með unglingadeild eru kynningar í boði á starfstengdu námi líkt og sjá má á mynd 17. Í þremur af hverjum fjórum skólanna sækja nemendur áfanga á framhaldsskólastigi sem metinn er í grunnskólanum.

Mynd 17. Á eitthvað af þessu við um samstarf skólans við framhaldsskóla í list- og verkgreinum eða vegna starfstengds náms nemenda?

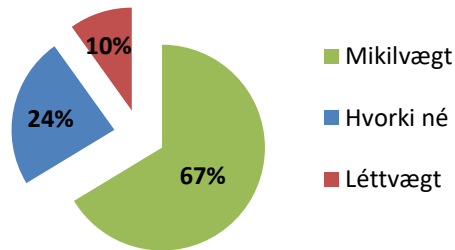
Í þeim skólum þar sem er samstarf við framhaldsskóla í list – og verkgreinum, lýsa 7 stjórnendur samstarfinu í opinni spurningu. Hér koma þeir t.d. inn á að nemendur á unglingastigi sækja málsmíðinám í Borgarholtsskóla og nemendur sækja fablab-námskeið í Fjölbrautarskólanum í Breiðholti.

Meira en helmingur stjórnenda eða 62% í grunnskólum með unglingadeildir segir að í sínum skóla séu nemendur hvattir til að stunda nám í list – og verkgreinum sem val í samvinnu við framhaldsskóla.

Í skólum þar sem nemendur fá ekki þessa hvatningu, segja skólastjórar t.d. að þeim hafi ekki tekist að bjóða uppá val innan síns skóla sem nemendur hafa áhuga á, að slíkt megi skoða betur eða að slíkt sé ekki í boði af fjárhagsástæðum.

Tveir af hverjum þremur stjórnendum telja *mikilvægt* að skólinn þeirra bjóði nemendum á unglíngastigi upp á framhaldsskólaáfangu í list – og verkgreinum. Niðurstöðurnar sjást á mynd 18¹⁰.

Mynd 18. Telur þú mikilvægt að skólinn bjóði nemendum sínum á unglíngastigi upp á framhaldsskólaáfangu í list- og verkgreinum?

Ef nemendum væri í ríkari mæli boðið upp á áfanga eða valgrein í list – og verkgreinum í samvinnu við framhaldsskóla¹¹, finnst skólastjórum helst að námsráðgjafar grunnskólanna í samstarfi við stjórnendur, ættu að hafa umsjón með slíku samstarfi grunnskólamegin. Einnig nefna þeir deildarstjóra unglíngastígs og fagaðila viðkomandi list – og verkgreina. Færri stjórnendur nefna æskilega umsjónaraðila framhaldsskólamegin en þá helst yfirmann tiltekins sviðs eða deildar í skólanum eða námsráðgjafa.

¹⁰ Á mynd 19 eru þeir sem merktu við *mjög* eða *frekar mikilvægt* teknir saman annarsvegar og þeir sem merktu við *frekar* eða *mjög léttvægt* teknir saman hinsvegar. Tafla sem sýnir nákvæmari niðurstöður er í viðauka.

¹¹ 13 skólastjórar svöruðu opinni spurningu um hver væri æskilegur umsjónar – eða samstarfsaðilar ef áhugi er innan skólans á að bjóða unglíngum í ríkari mæli upp á nám í list – og verkgreinum í samvinnu við framhaldsskóla.

Forstöðumenn í frístundastarfi

Netkönnun var send á alla forstöðumenn í félagsmiðstöðvum, frístundaklúbbum og frístundaheimilum í maí og júní 2015. Af 66 forstöðumönnum svaraði 41 og svörun því 62%.

Bakgrunnur

Rúmur helmingur svarenda eru stjórnendur á frístundaheimilum eins og sést í töflu 18. Þeir eru þó sá hópur svarenda með minnstu svörunina miðað við raunfjölda stjórnenda frístundaheimila í borginni en þau hlutföll má einnig sjá í töflunni. Forstöðumenn í 5 af 6 frístundaklúbbum í borginni svöruðu könnuninni eða 83%.

Tafla 9 – Starfsstöðin mín er...

Tegund starfsstöðvar	Tíðni	Hlutfall miðað við raunfjölda
Frístundaheimili	21	54%
Félagsmiðstöð	14	67%
Frístundaklúbbur	5	83%
Samtals	40	61%

Sú fagmenntun sem forstöðumennirnir helst hafa sést í töflu 10¹². Oftast hafa þeir B.A. próf í tómsstunda – og félagsmálafræði og þar á eftir menntun sem þroskaþjálfar.

Tafla 10 - Fagmenntun forstöðumanna.

Fagmenntun	Tíðni
BA í tómsstunda – og félagsmálafræði	7
Þroskaþjálfari	5
BA í félagsráðgjöf	4
Grunnskólakennari	3
BA í uppeldis – og menntunarfræði	2
BA í félagsfræði	2

Háskóli Íslands er lang oftast, eða 25 sinnum, nefndur sem sá skóli sem forstöðumenn fengu fagmenntun sína í. Þar á eftir koma erlendir skólar/háskólar, 4 forstöðumenn hafa fagmenntun sína erlendis frá.

¹² Fleiri tegundir fagmenntunar voru nefndar til sögunnar en þær sem eru í töflunni, hún sýnir aðeins þá fagmenntun sem 2 eða fleiri einstaklingar nefndu. Þá er algengt að sami einstaklingur hafi fleiri en eina fagmenntun.

Í töflu 11 sést að tveimur af hverjum þremur forstöðumönnum finnst ekki hafa verið nægileg áhersla á skipulag frístundastarfs í sínu námi.

Tafla 11 - Telur þú að það hafi verið nægileg áhersla á skipulag frístundastarfs í þínu námi?

	Tíðni	Hlutfall
Já	13	33%
Nei	26	67%
Samtals	39	100%

Forstöðumenn sem merktu við *nei* í spurningunni um nægilega áherslu á skipulag frístundastarfs í sínu námi, gafst kostur á að segja frá því hvað í þessu fælist. Mjög margir eru ekki menntaðir sérstaklega innan tómtunda – og félagsmálafræði eins og sést í töflu 10 og segja að í því námi sem þeir voru í, hafi ekki sérstaklega verið fjallað um skipulag frístundastarfs. Aðrir segja frá því að í náminu hefði mátt fjalla meira um stjórnun, skipulag, mikilvægi frítímans og praktíska þætti frístundastarfs.

Búnaður og aðstaða

Mörgum sinnum hefur verið boðið upp á ýmis viðfangsefni innan list – og verkgreina í frístundastarfinu sem forstöðumenn stýra, líkt og tafla 12¹³. sýnir. Oftast er boðið upp á heimilisfræði, myndmennt, leiklist, dans og textílmennt.

Tafla 12 - Hvaða viðfangsefni innan list - og verkgreina hefur verið boðið upp á í frístundastarfinu sem þú stýrir? (Má merkja við fleiri en eitt)

Viðfangsefni	Tíðni
Heimilisfræði	34
Myndmennt	32
Leiklist	28
Dans	25
Textílmennt	25
Tónmennt	14
Hönnun og smíði	14

Sextán forstöðumenn merkja við svarmöguleikann *annað, hvað?* og útskýra í hverju það felst. Hér er listinn langur en tveir eða fleiri nefna föndur, íþróttir, origami, skartgripagerð og kvikmyndagerð.

¹³ Mikið fleiri viðfangsefni voru nefnd til sögunnar en sem eru í töflunni, hún sýnir aðeins þau viðfangsefni sem 2 eða fleiri einstaklingar nefndu.

Forstöðumennirnir telja sig flestir geta boðið upp á fjölda viðfangsefna innan list – og verkgreina í því rými sem starfsstöðin þeirra hefur alltaf til umráða á opnunartíma. Tafla 13 sýnir að þetta á sérstaklega við um sömu 5 viðfangsefni og voru efst í töflu 12.

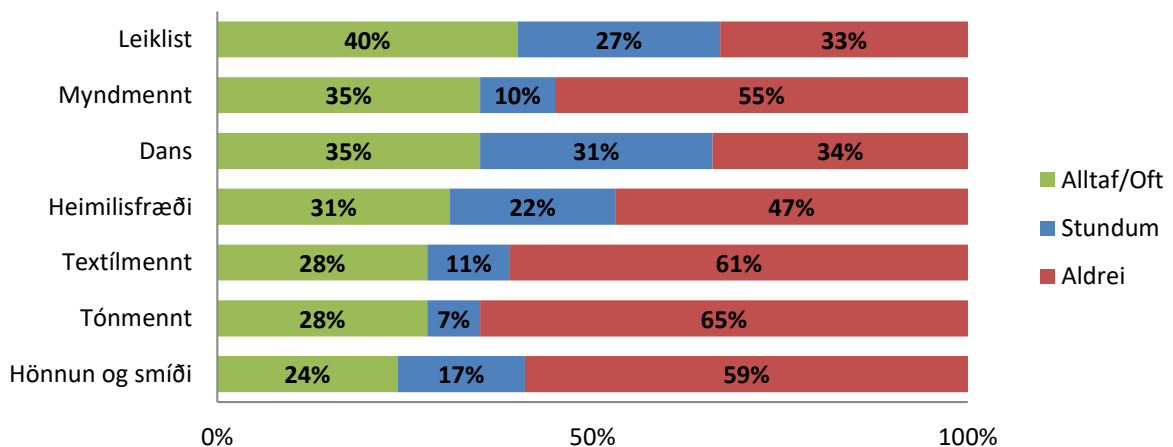
Tafla 13 - Hvaða viðfangsefni innan list - og verkgreina getur þú boðið upp á í því rými sem starfsstöðin þín hefur alltaf til umráða á opnunartíma? (Má merkja við fleiri en eitt)

Viðfangsefni	Tíðni
Myndmennt	38
Dans	33
Leiklist	31
Heimilisfræði	31
Textílmennt	29
Tónmennt	22
Hönnun og smíði	22

Ellefu forstöðumenn merkja við svarmöguleikann *annað, hvað?* og útskýra í hverju það felst. Margt er tínt til en fleiri en einn nefna íþróttir og skartgripagerð. Þá segja tveir að bara hugmyndaflugið geti takmarkað það sem hægt er að gera í því rými sem þau hafa yfir að ráða.

Á mynd 19 má sjá hvaða sérgreinastofur forstöðumennirnir geta nýtt sér í frístundastarfinu og hversu oft. Stór hluti forstöðumanna eða 20-28% merkja við að spurning um aðgang að tilteknum sérgreinastofum þess grunnskóla sem þeir starfa með, eigi ekki við¹⁴. Á myndinni hefur þessi hópur verið tekinn út og einnig hefur svarmöguleikunum *alltaf* og *oft* verið skellt saman. Sú sérgreinastofa sem forstöðumennirnir geta helst notað er leiklistarrými en 40% segjast geta notað hana *alltaf* eða *oft*. Þær sérgreinastofur sem forstöðumennirnir hafa minnstan aðgang að eru stofur textílmenntar, tónmenntar og hönnunar og smíða. Um og yfir 60% segjast *aldrei* hafa aðgang að þeim stofum.

Mynd 19. Hversu oft getur þú nýtt þér sérgreinastofur eftirfarandi list - og verkgreina í þeim grunnskóla/grunnskólum sem þín starfsstöð er í samstarfi við?

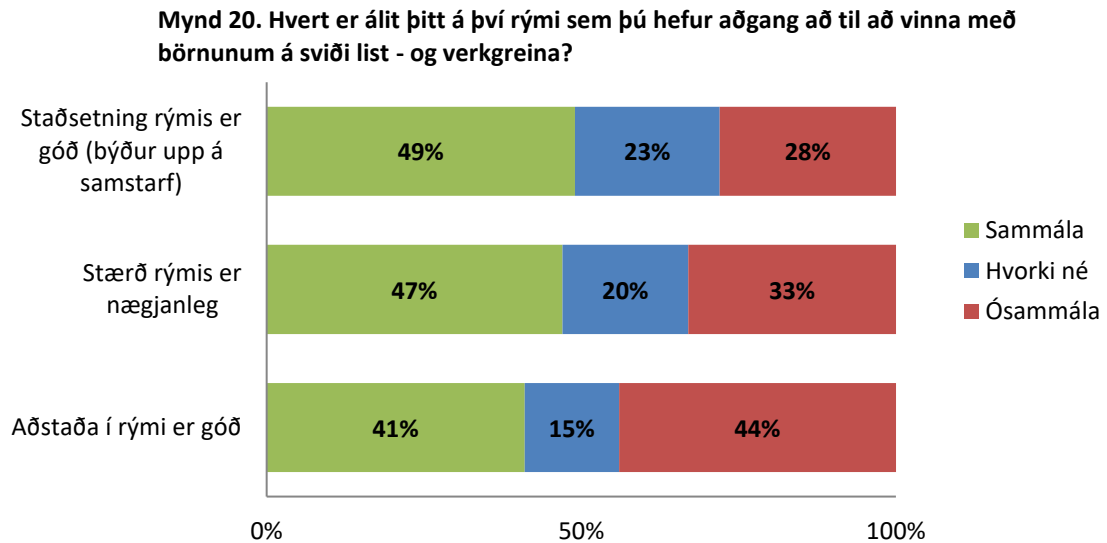

¹⁴ Ástæður þess að svarendur merkja við að spurningin eigi ekki við geta t.d. verið að starfsstöð frístundastarfsins liggir langt frá samstarfsskólanum/skólunum eða að starfsstöðin sé frístundaklúbbur en flestir þeirra eru ekki í samstarfi við tiltekinn grunnskóla.

Forstöðumennirnir voru spurðir að því hvort þeir hefðu einhverja aðra aðstöðu sem þeir gætu nýtt fyrir viðfangsefni á sviði list – og verkgreina, 18 svöruðu spurningunni. Þau svör sem oftast koma upp eru eftirfarandi: 4 segja að þeir nýti eigin rými til slíkrar vinnu, 3 nefna íþróttasali þeirra grunnskóla sem þeir vinna með og aðrir 3 tilgreina útisvæði sem notuð séu til vinnu á sviði list – og verkgreina.

Rétt innan við helmingur forstöðumanna er *sammála*¹⁵ því að staðsetning rýmis sem þeir hafa aðgang að til að vinna með börnunum á sviði list – og verkgreina, sé heppileg. Enn færri eru *sammála* því að stærð rýmis sé nægjanleg og að aðstaða í rými sé góð. Niðurstöður fullyrðinga um rými má sjá í töflu á mynd 20.

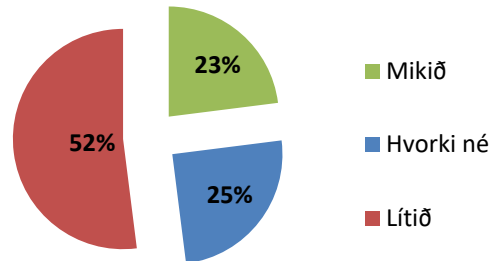
Í öllum þremur fullyrðingum um rými eru forstöðumenn félagsmiðstöðva ánægðari með sín rými en forstöðumenn frístundaheimila og frístundaklúbba.

Forstöðumennirnir voru spurðir að því í opinni spurningu hvort þeir hefðu einhverjar athugasemdir um rými í sinni starfsstöð til vinnu á sviði list – og verkgreina. Þau svör sem oftast koma upp af svörum 18 eru eftirfarandi: 4 segja vanta rými til slíkrar vinnu og 3 segja vanta fjármagn til að kaupa efnivið fyrir list – og verkgreinavinnu.

¹⁵ Líkt og hjá kennurunum og skólastjórum gátu forstöðumenn svarað fullyrðingum á Likert-skalanum þar sem svarmöguleikarnir eru *mjög sammála*, *frekar sammála*, *hvorki né*, *frekar ósammála* og *mjög ósammála*. Á mynd 10 eru þeir sem merktu við *mjög* eða *frekar* sammála teknir saman í *sammála*. Sama á við um samskonar myndir í skýrslunni.

Rúmur helmingur forstöðumanna telur sig hafa *lítið* svigrúm til efniskaupa á sviði list – og verkgreina eins og sést á mynd 21¹⁶.

Mynd 21. Hversu mikið eða lítið svigrúm telur þú þig hafa til efniskaupa á sviði list - og verkgreina?

Forstöðumönnum frístundaheimila finnst frekar þeir hafa *mikið* svigrúm til efniskaupa en forstöðumönnum félagsmiðstöðva og frístundaklúbba.

Meira en helmingur forstöðumanna eða 60% telur sig hafa aðgang að fjölbreyttu efni sem hvetur til verkefna í starfinu á sviði list – og verkgreina, líkt og tafla 14 sýnir.

Tafla 14 -Telur þú þig hafa aðgang að fjölbreyttu efni sem hvetur til verkefna í starfinu á sviði list - og verkgreina?

	Tíðni	Hlutfall
Já	24	60%
Nei	16	40%
Samtals	40	100%

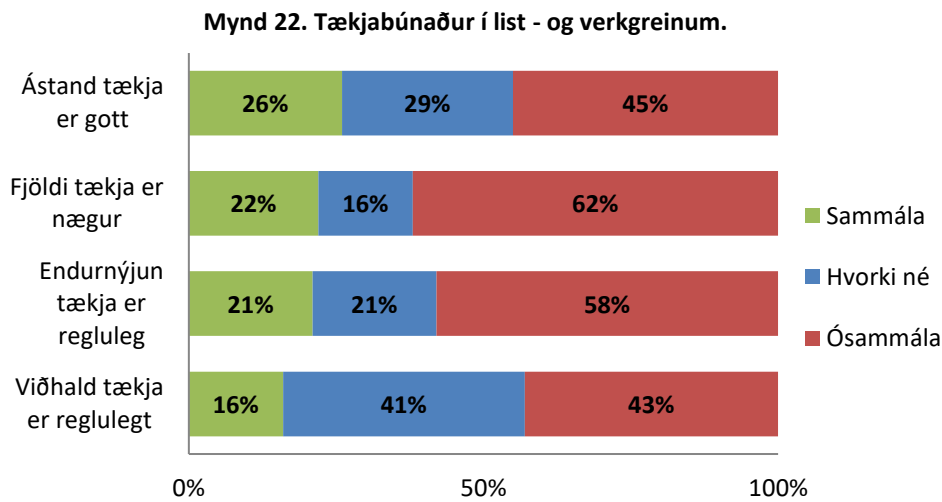
Líkt og með svigrúm til efniskaupa þá finnst forstöðumönnum frístundaheimila þeir frekar hafa aðgang að fjölbreyttu efni miðað við forstöðumenn félagsmiðstöðva og frístundaklúbba.

Þeir forstöðumenn sem svöruðu spurningu um aðgang að fjölbreyttu efni hér að ofan neitandi, voru spurðir hvers vegna það væri. Af 16 svörum 9 spurðingunni og þar af segja langflestir eða 7 að fjármagn sé ekki fyrir hendi til að kaupa slíkt efni.

Af öllum hópnum svöruðu 7 opinni spurningu um hvort þeir hefðu eitthvað sem þeir vildu koma á framfæri um efni sem þeir styðjast við í starfinu á sviði list – og verkgreina. Enginn þáttur er nefndur oftast en annar en t.d. kemur fram að forstöðumenn væru að safna að sér ókeypis efni, að endurnýta efni, finna hugmyndir að verkefnum með börnunum á netinu og að sitja námskeið um skapandi vinnu með efni.

¹⁶ Á mynd 9 eru þeir sem merktu við *mjög* eða *frekar mikið* teknir saman annarsveggar og þeir sem merktu við *frekar* eða *mjög lítið* teknir saman hinsveggar. Tafla sem sýnir nákvæmari niðurstöður er í viðauka.

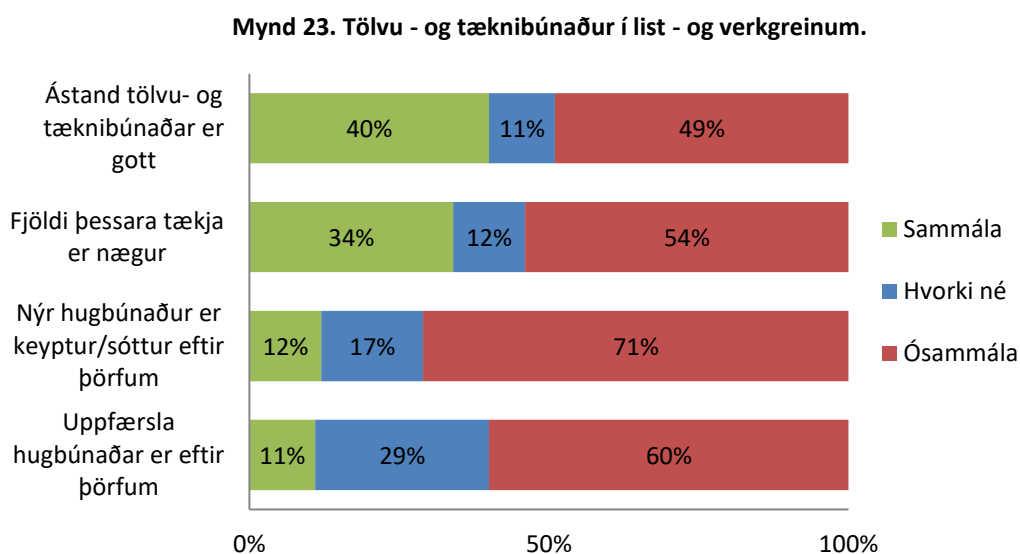
Niðurstöður fullyrðinga um tækjabúnað til kennslu í list – og verkgreinum eru á mynd 22. Þar sést að forstöðumönnum finnst töluvert vanta uppá í þeim efnunum.

Í öllum fjórum fullyrðingum um tækjabúnað eru forstöðumenn frístundaheimila sáttari en forstöðumenn félagsmiðstöðva og frístundaklúbba.

Forstöðumenn gátu komið með athugasemdir um almennan tækjabúnað til vinnu á sviði list – og verkgreina og nýttu 10 sér það. Oftast eða hjá 6 kemur fram að tæki og efni vanti fyrir list – og verkgreinar eða að fjármagn sé of lítið til kaupa á slíku. Tveir segja að þeir hafi ekki aðgang að tækjum og efnunum.

Í fullyrðingum um tölvu – og tæknibúnað í list – og verkgreinum sést að forstöðumönnum finnst mörgu ábótavant í þeim efnunum eins og sjá má á mynd 23.

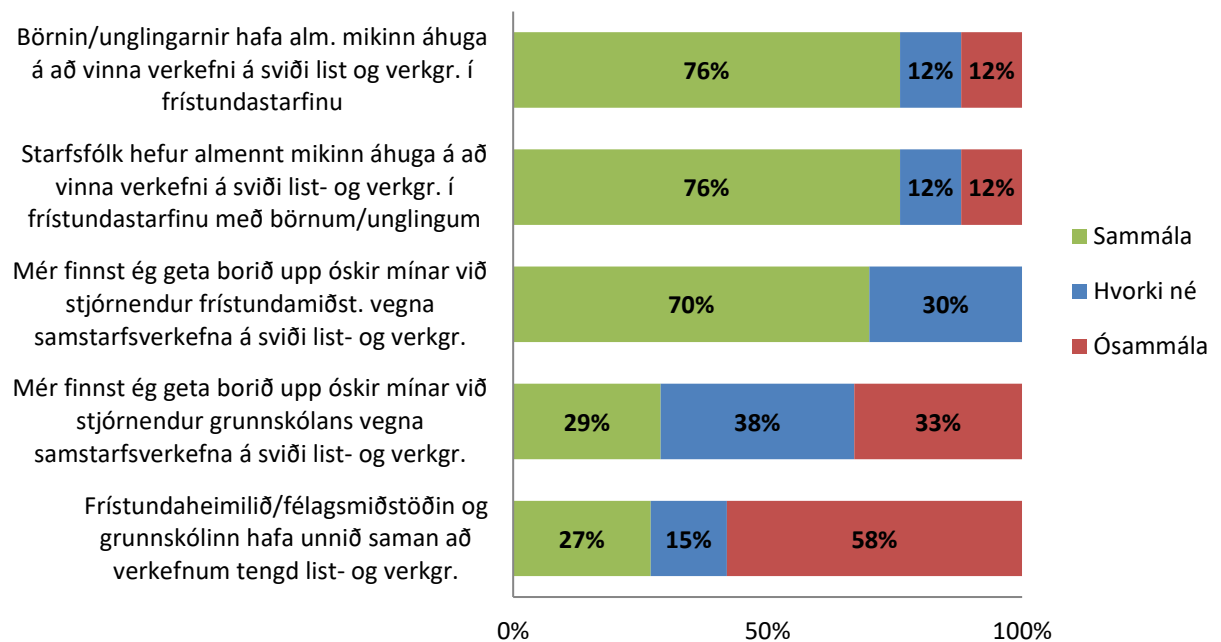
Forstöðumenn frístundaheimila og frístundaklúbba eru sáttari við tölvu – og tæknibúnaðinn en forstöðumenn félagsmiðstöðva.

Athugasemdir vegna tölvu – og tæknibúnaðar komu frá 6 forstöðumönnum. Þær ganga fyrst og fremst út á að búnað vanti eða að hann sé orðinn of gamall.

Stuðningur og samstarf

Niðurstöður fullyrðinga um áhuga starfsfólk, stuðning frá stjórnendum og samvinnu milli stofnana vegna list – og verkgreina má sjá á mynd 24. Þegar kemur að samstarfsverkefnum á sviði list – og verkgreina, finnst 70% forstöðumanna þeir geta borið upp óskir sínar við stjórnendur frístundamiðstöðvar en bara 29% að þeir geti gert hið saman gagnvart stjórnendum grunnskólans.

Mynd 24. Áhugi, stuðningur og samstarf.

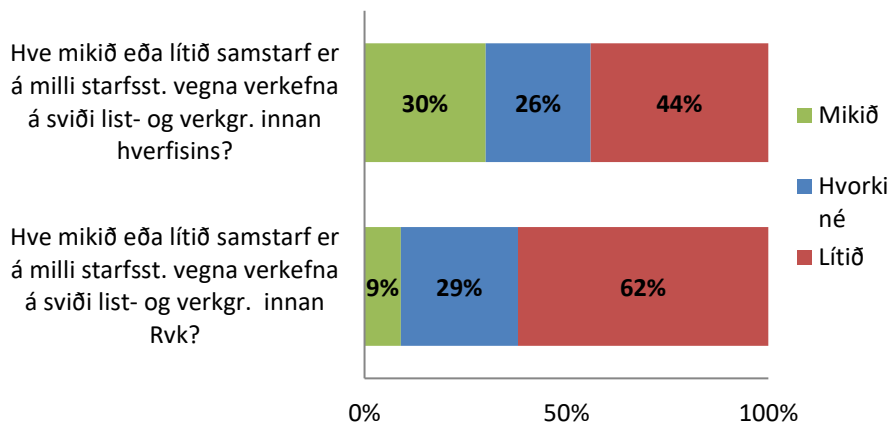

Séu svörin greind eftir tegund starfsstöðva er oftast lítill munur á milli hópa en þó sést að forstöðumenn frístundaheimila, miðað við forstöðumenn félagsmiðstöðva og frístundaklúbba, eru helst *sammála* því að þeir geti borið upp óskir sínar við stjórnendur grunnskólans vegna samstarfsverkefna.

Alls komu 8 svör frá svarendum vegna opinnar spurningar um stuðning frá frístundamiðstöð og/eða öðrum vegna verkefna á sviði list – og verkgreina. Af þessum segja 3 að meira samstarf mætti vera milli starfsstöðvar viðkomandi og þess grunnskóla sem starfsstöðin helst tengist. Aðrir 2 sögðu að gott samstarf væri við frístundamiðstöð en hún gæti hinsvegar ekki útvegað það fjármagn sem þarf til að halda uppi nægilega góðu list – og verkgreinastarfi í frístundastarfi barnanna.

Forstöðumönnum finnst lítið samstarf vera á milli starfsstöðva vegna verkefna á sviði list – og verkgreina eins og sjá má á mynd 25¹⁷.

Mynd 25. Samstarf milli starfsstöðva.

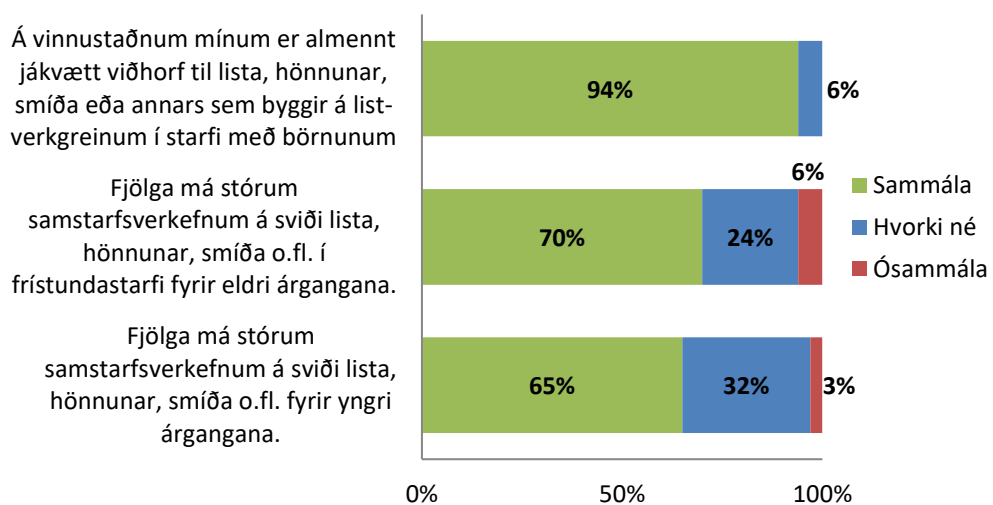

Opinni spurningu um samþættingu/samstarf í starfi sínu á sviði list – og verkgreina, svöruðu 4 forstöðumenn. Í svörunum kemur fram að slíkt samstarf hefði ætíð verið gott, að samstarf mætti auka þvert á aldur milli starfsstöðva SFS og að til að gera stærri verkefni að veruleika á sviði list – og verkgreina í frístundastarfinu, ætti að borga starfsfólki sérstaklega fyrir þann undirbúning.

Spurt var um hverjir væru kostir samstarfs milli þeirra sem sinna verkefnum á sviði list – og verkgreina innan hverfis og/eða allrar Reykjavíkurborgar. Samtals svöruðu 10 forstöðumenn spurningunni og helstu kostirnir sem þeir telja upp eru þekkingarmiðlun og þar af leiðandi meiri fjölbreytni í verkefnum á sviðinu auk fjárhagslegrar stærðarhagkvæmni og auknum félagatengslum barnanna.

Á mynd 26 má sjá afstöðu forstöðumanna gagnvart fullyrðingum um samstarf á þeim starfsstöðum sem þeir starfa. Nánast allir eru *sammála* því að á þeirra vinnustað sé jákvætt viðhorf gagnvart list – og verkgreina vinnu með börnum og um tveir af hverjum þremur finnst mega auka samstarfsverkefnum á því sviði með börnunum.

Mynd 26. Samstarf á starfsstöð.

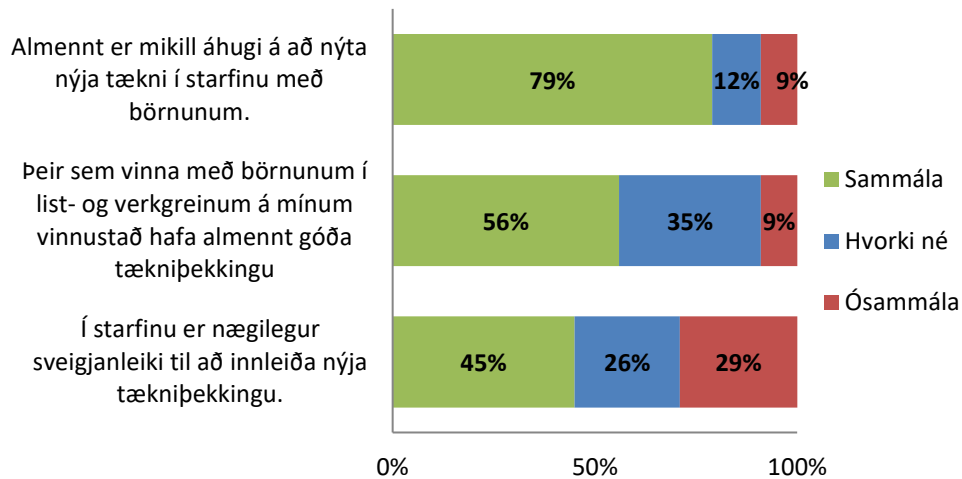

¹⁷ Á mynd 9 eru þeir sem merktu við *mjög* eða *frekar mikið* teknir saman annarsveggar og þeir sem merktu við *frekar* eða *mjög lítið* teknir saman hinsveggar. Tafla sem sýnir nákvæmari niðurstöður er í viðauka.

Tækniþekking – og notkun

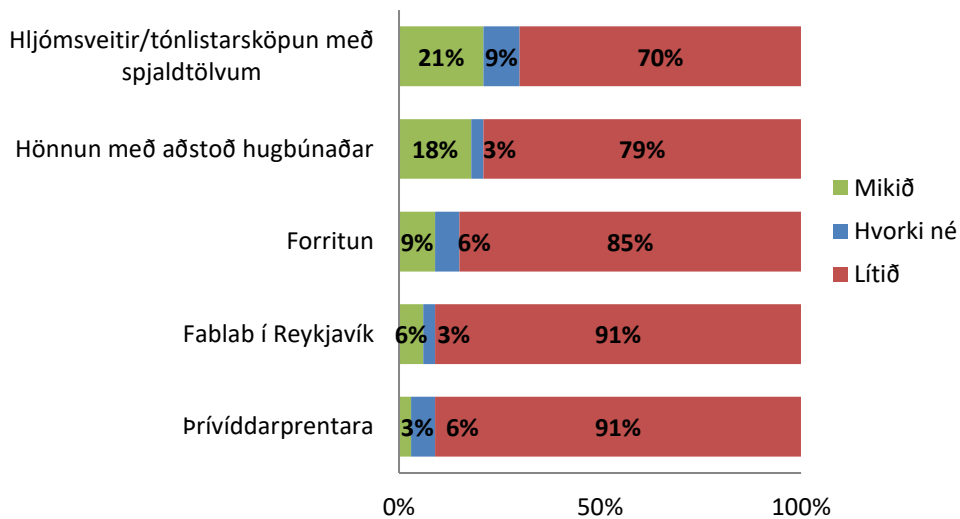
Langflestir eða um 79% forstöðumanna eru *sammála* því að áhugi sé á vinnustaðnum á að nýta sér nýja tækni í starfinu. Hinsvegar er um helmingur sem finnst tækniþekkingin á vinnustaðnum góð sem og sveigjanleikinn til að innleiða hana. Niðurstöðurnar eru á mynd 27.

Mynd 27. Tækniþekking í starfinu.

Forstöðumenn nota lítið þá tækni sem spurt var um í könnuninni og sést á mynd 28.

Mynd 28. Hversu mikið eða lítið nýtir þú eftirfarandi í starfinu?

Lítill munur er á svörum forstöðumanna eftir tegund starfsstöðvar nema helst að á frístundaheimilunum virðist helst vera unnið með hljómsveitir/tónlistarsköpun með spjaldtölvum.

Sé mynd 28 borin saman við svör list – og verkgreinakennara á mynd 9 má sjá að þrátt fyrir að notkunin sé lítil þá er samt sem áður meira unnið með alla þá tækni sem spurt var um í frístundastarfinu heldur en í kennslu list – og verkgreinakennara.

Í opinni spurningu gafst forstöðumönnum kostur á að telja upp önnur tæki, aðra tækni eða aðrar aðferðir sem þeir nýta reglulega í starfinu. Í svörunum sem komu frá 6 svarendum nefna þeir fyrst og fremst spjaldtölvur og ýmiss konar smáforrit sem notuð eru í þeim.

Endurmenntun

Þrír af hverjum fjórum forstöðumönnum telja sig hafa nægileg tækifæri til endurmenntunar, eins og sjá má í töflu 15.

Tafla 15 - Telur þú þig hafa nægileg tækifæri til endurmenntunar?

	Tíðni	Hlutfall
Já	25	76%
Nei	8	24%
Samtals	33	100%

Af 8 forstöðumönnum gerðu 6 frekari grein fyrir því að þeir telja sig ekki hafa nægileg tækifæri til endurmenntunar. Þeir nefna t.d. að fjármagn vanti til endurmenntunar, of lítið framboð sé af henni, hvatning frá stjórnendum sé lítil og tímasetningar námskeiða séu óheppilegar.

Forstöðumenn voru beðnir að raða í mikilvægisröð átta þáttum sem þeir myndu hugsanlega vilja leggja áherslu á í endurmenntun sinni á næstu misserum¹⁸. Niðurstöðuna má sjá á mynd 30 en þar sést í hvaða sæti svarendur röðuðu þáttunum og síðan meðaltölin fyrir hvern þátt. *Stjórnendafræðsla* er sá þáttur sem er með lægsta meðaltalið (3,8) og því sá þáttur sem svarendur að meðaltali vilja helst endurmennta sig í, flestir setja þáttinn í fyrsta sæti, ásamt *barna – og unglíngalýðræði*, og næstflestir í annað sæti, ásamt *tæki/tækni og hugbúnaði*. Annars er mjög lítil munur á þeim 5 þáttum sem forstöðumenn vilja helst endurmennta sig í. Fæstir settu formlegt nám til háskólagráðu ofarlega á listann hjá sér, þannig endar þátturinn næst 8. sætinu með meðaltalið 6,8.

Tafla 16 – Endurmenntun í mikilvægisröð (1 – 8. sæti).

Endurmenntun	1. sæti	2. sæti	3. sæti	4. sæti	5. sæti	6. sæti	7. sæti	8. sæti	Meðaltal
Stjórnendafræðsla	22%	14%	17%	14%	8%	6%	6%	14%	3,8
Verkefnastjórnun	14%	19%	8%	14%	11%	19%	11%	3%	3,9
Barna - og unglíngalýðræði	22%	11%	8%	11%	17%	19%	11%	3%	3,9
Frístundafræðsla almennt	14%	11%	8%	36%	8%	8%	8%	6%	4,0
Reynslunám	8%	19%	25%	6%	8%	11%	19%	3%	4,2
List - og verkgreinar	6%	6%	14%	14%	31%	25%	3%	3%	4,6
Tæki/tækni/hugbúnaður	8%	14%	17%	6%	14%	8%	22%	11%	4,9
Formlegt nám til háskólagr.	6%	6%	3%	0%	3%	3%	19%	61%	6,8

¹⁸ Í fyrsta sæti áttu svarendur að setja þann þátt sem þeir vilja leggja mesta áherslu, í annað sæti þann þátt sem þeir vilja leggja næstmesta áherslu á o.s.frv. Þetta þýðir að lágt meðaltal þýðir að margir settu þann þátt í efstu sætin hjá sér.

Forstöðumenn gátu svarað því í opinni spurningu hvort þeir vilja leggja áherslu á eitthvað annað en þá þætti sem koma fram í töflu 16 en eingöngu 1 nýtti sér það. Sá segist vera á leiðinni í framhaldsnám á háskólastigi.

Samantekt

List – og verkgreinakennarar

Langflestum list – og verkgreinakennurum finnst almennt vera jákvætt viðhorf til list – og verkgreinakennslu innan síns skóla. Um 70% kennarana finnst þeir upplifa stuðning innan síns skóla frá öðrum list – og verkgreinakennurum og skólastjórnendum en minni frá almennum kennurum og samstarfsfólki. Hvað varðar stuðning frá skólastjórnendum sérstaklega þá er hann samkvæmt svörum list – og verkgreinakennarana töluverður er varðar að geta borið upp óskir varðandi kennsluna en minni er varðar tilhliðranir í stundaskrá og fjármuni til innkaupa.

Næstum tveir af hverjum þremur kennaranna finnst list – og verkgreinakennarahópurinn í sínum skóla almennt einangraðir í starfi sínu. U.þ.b. tveir af hverjum þremur eru sáttir við þau kennslurými sem þeir hafa til afnota sem og svigrúm til efniskaupa og aðgang að fjölbreyttu námsefni. List – og verkgreinakennurum finnst margt ábótavant í sínu starfi er varðar tækjabúnað annarsvegar og tölvu – og tæknibúnað hinsvegar. Kennararnir segja list – og verkgreinakennarahópin í sínum skóla almennt hafa góða tækniþekkingu en sveigjanleika vanti til að innleiða nýja tækniþekkingu og sáralítið er um að kennararnir nýti tækni í kennslunni eins og t.d. forritun og þrívíddarprentara.

Rétt rúmur helmingur kennarana segja sig hafa nægjanleg tækifæri til endurmenntunar og vilja flestir endurmennta sig í nýjungum í starfinu.

Skólastjórar

Skólastjórar segja frá miklum stuðningi í þeirra skólum við list – og verkgreinakennara og stundum mun meiri en kennararnir sjálfir greina frá í sinni könnun. Þá finnst hlutfallsega mun færri skólastjórum að list – og verkgreinakennarar búi við einangrun í sínu stafi miðað við kennarana sjálfa.

Í fullyrðingum um tækjabúnað, tölvu – og tæknibúnað og tækni í kennslu lýsa skólastjórar í öllum tilvikum betra ástandi og meiri sveigjanleika gagnvart aðstöðu og starfi list – og verkgreinakennara en kennararnir gera sjálfir í sinni könnun.

Rúmur helmingur skólastjóra telur mikla þörf á að bjóða öllum nemendum upp á fleiri list – og verkgreinar sem val. Lítið er um náms – og starfskynningar einhverskonar á tveimur yngri stigum grunnskólans samkvæmt skólastjórum en nokkuð meira á unglingastiginu. Tveir af hverjum þremur stjórnendum telja mikilvægt að skólinn þeirra bjóði nemendum á unglingastigi upp á framhaldsskólaáfangu í list – og verkgreinum.

Forstöðumenn í frístundastarfi

Að sögn nærri allra forstöðumanna í frístundastarfi er á þeirra vinnustað almennt mjög jákvætt viðhorf gagnvart list – og verkgreinavinnu með börnunum og unglingunum. Hinsvegar segja þeir frá mjög takmörkuðum aðgangi að list – og verkgreinastofum í þeim grunnskólum sem þeirra starfsstöð er í samstarfi við. Í svörum þeirra kemur einnig fram frekar lítil ánægja með það rými sem þeir hafa aðgang að til að vinna með börnum á sviði list – og verkgreina sem og svigrúm til efniskaupa til sömu hluta.

Enn minni ánægja er með tækjabúnað og tölvu – og tækniúnað til að geta unnið með börnum á sviði list – og verkgreina. Um 70% forstöðumanna segjast geta borið upp óskir sínar við stjórnendur frístundamiðstöðva vegna verkefna á sviði list – og verkgreina en hlutfallið fer niður í tæp 30% hvað varðar samskonar óskir gagnvart stjórnendum grunnskólans.

Að sögn forstöðumannanna er tækniþekking þeirra sem vinna með börnunum í frístundastarfinu ábótavant og tækni í starfinu eins og forritun og þrívíddarprentarar eru sáralítið notuð.

Um þrír af hverjum fjórum forstöðumönnum finnst þeir hafa nægileg tækifæri til endurmenntunar og er lítill munur á því hvort þeir vilja helst endurmennta sig í stjórnendafræðslu, verkefnastjórnun, barna – og unglíngalýðræði, frístundafræðslu almennt eða reynslunámi.